

KOMISSIION TIEDONANTO

Suuntaviivat yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi annetun asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092 soveltamisesta

(2022/C 123/02)

1. Johdanto

1. Euroopan unionin toiminnan perustana on oikeusvaltioperiaate ⁽¹⁾. Oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen on yksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEU-sopimus', 2 artiklassa sekä SEU-sopimuksen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan johdanto-osassa määrätyistä unionin perustana olevista arvoista, jotka ovat jäsenvaltioille yhteisiä.
2. Unionin talousarvio on yksi tärkeimmistä välineistä, joka ilmentää yhteisvastuun periaatetta (SEU-sopimuksen 2 artikla). Yhteisvastuu on yksi unionin oikeuden peruseräpäätteistä, ja se perustuu jäsenvaltioiden keskinäiseen luottamukseen siitä, että unionin talousarvion yhteisiä varoja käytetään vastuullisesti. Tämä keskinäinen luottamus perustuu puolestaan siihen, että jokainen jäsenvaltio on sitoutunut noudattamaan sille unionin oikeuden nojalla kuuluvia velvoitteita ja jatkuvasti kunnioittamaan SEU-sopimuksen 2 artiklaan sisältyviä arvoja, joihin myös oikeusvaltioperiaate kuuluu. SEU-sopimuksen 2 artiklaan sisältyvien arvojen kunnioittaminen on edellytys sille, että jäsenvaltio voi käyttää kaikkia niitä oikeuksia, jotka johtuvat perussopimusten soveltamisesta kyseiseen jäsenvaltioon ⁽²⁾.
3. Yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi annetun asetuksen ⁽³⁾, jäljempänä 'ehdollisuusasetus', tavoitteena on suojata unionin talousarviota sellaiselta oikeusvaltion periaatteiden rikkomiselta, joka vaikuttaa tai vakavasti uhkaa vaikuttaa unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen tavalla, joka on riittävä suora. Ehdollisuusasetus on pysyvä väline, jonka soveltaminen ei ole sidottu tietyn monivuotisen rahoituskehityksen voimassaoloaikaan ⁽⁴⁾.
4. Näiden suuntaviivojen tarkoituksena on selittää viittä ehdollisuusasetuksen näkökohtaa, jotka ovat i) toimenpiteiden hyväksymisen edellytykset; ii) ehdollisuusasetuksen suhde muihin välineisiin; iii) neuvostolle ehdotettavien toimenpiteiden oikeasuhteisuus; iv) menettely ja arviointiprosessi; ja v) lopullisten varojen saajien tai edunsaajien oikeuksien suojeleminen.
5. Nämä suuntaviivat eivät ole oikeudellisesti sitovia, eikä niillä luoda tai muuteta mitään oikeuksia tai velvoitteita suhteessa niihin oikeuksiin tai velvoitteisiin, jotka on vahvistettu SEU-sopimuksessa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksessa, jäljempänä 'SEUT-sopimus', varainhoitoasetuksessa ⁽⁵⁾, ehdollisuusasetuksessa, OLAF-asetuksessa ⁽⁶⁾, EPPO-asetuksessa ⁽⁷⁾ tai muissa asiaankuuluvissa unionin säädöksissä, sellaisina kuin unionin tuomioistuin ja unionin yleinen tuomioistuin, jäljempänä yhdessä "Euroopan unionin tuomioistuin" ⁽⁸⁾, ovat niitä tulkinneet.

⁽¹⁾ Ks. tuomio 23. huhtikuuta 1986, Les Verts v. parlamentti, C-294/83, ECLI:EU:C:1986:166, 23 kohta. Ks. myös tuomio 20. huhtikuuta 2021, Repubblica v. Il-Prim Ministru, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311, 61–65 kohta.

⁽²⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 126 ja 129 kohta.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU, Euratom) 2020/2092, annettu 16 päivänä joulukuuta 2020, yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi (EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 1).

⁽⁴⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 188 kohta.

⁽⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU, Euratom) 2018/1046, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2018, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä (EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1).

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan petostentorijuntaviraston (OLAF) tutkimuksista, EYVL L 248, 18.9.2013, s. 1.

⁽⁷⁾ Neuvoston asetukset (EU) 2017/1939, annettu 12 päivänä lokakuuta 2017, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisessa (EUVL L 283, 31.10.2017, s. 1).

⁽⁸⁾ Ks. SEU-sopimuksen 19 artiklan 1 kohta.

2. Toimenpiteiden hyväksymisen edellytykset

6. Ehdollisuusasetuksen tavoitteena on suojata unionin talousarviota siinä tapauksessa, että jossakin jäsenvaltiossa rikotaan oikeusvaltion periaatteita. Ehdollisuusasetuksessa asetetaan joukko edellytyksiä, joiden on täyttyvä, jotta siinä säädetty menettely voidaan aloittaa.
7. Ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan asianmukaisia toimenpiteitä on toteutettava, jos 6 artiklan mukaisesti on osoitettu, että oikeusvaltion periaatteiden rikkominen jäsenvaltiossa vaikuttaa tai uhkaa vakavasti vaikuttaa unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen riittävän suoraan. Asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaan oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen on koskettava yhtä tai useampaa kyseisessä artiklassa tarkoitettua tilannetta. Jos näin on, kyseinen rikkominen kuuluu ehdollisuusasetuksen soveltamisalaan.
8. Komissio aloittaa ehdollisuusasetuksen 6 artiklassa säädetyn menettelyn, jos se toteaa, että 4 artiklassa säädetty edellytykset täyttyvät. Unionin tuomioistuin on todennut, että nämä edellytykset täyttyvät vain, jos komission mukaan on perusteltu syy katsoa, että i) jossakin jäsenvaltiossa on rikottu vähintään yhtä ehdollisuusasetuksen 2 artiklan a alakohdassa tarkoitetuista oikeusvaltion periaatteista, ii) kyseinen rikkominen koskee vähintään yhtä ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua jäsenvaltion viranomaisesta johtuvaa tilannetta tai vähintään yhtä mainitussa kohdassa tarkoitettua jäsenvaltion viranomaisen toimea, jos nämä tilanteet tai toimet ovat merkityksellisiä unionin talousarvion moitteettoman varainhoidon tai unionin taloudellisten etujen suojaamisen kannalta, iii) kyseinen rikkominen vaikuttaa tai vakavasti uhkaa vaikuttaa talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisiin etuihin riittävän suoraan siten, että rikkomisen ja kyseisen vaikutuksen tai sen vakavan uhan välillä on aito (⁹⁾) tai todellinen yhteys (¹⁰). Kun 4 artiklassa asetetut edellytykset täyttyvät, komissio aloittaa menettelyn, paitsi jos se katsoo, että se voisi muiden unionin lainsäädännössä säädettyjen menettelyjen avulla suojata unionin talousarviota tehokkaammin. Kyseisessä menettelyssä taataan asianomaisen jäsenvaltion prosessuaalisten oikeuksien suoja.
9. Arvioidessaan tapauksia ehdollisuusasetuksen nojalla komissio soveltaa kattavaa, ennakoivaa, riskiperusteista ja kohdennettua lähestymistapaa, jolla pyritään varmistamaan asetuksen tehokas soveltaminen ja siten turvaamaan unionin talousarvio ja suojaamaan unionin taloudellisia etuja.

2.1. Kyseeseen tuleva oikeusvaltion periaatteiden rikkominen

10. Unionin tuomioistuin on selventänyt, että ehdollisuusasetuksen 2 artiklan a alakohdassa *todetaan, että "oikeusvaltioperiaatteen" käsitettä, sellaisena kuin se määritellään kyseistä asetusta sovellettaessa, "on tarkasteltava yhteydessä SEU 2 artiklassa vahvistettuihin muihin unionin arvoihin ja periaatteisiin". Tästä seuraa, että näiden arvojen ja periaatteiden kunnioittamista – siltä osin kuin ne kuuluvat SEU-sopimuksen 2 artiklaan sisältyvän oikeusvaltioperiaatteen arvon määritelmään tai, kuten kyseisen artiklan toisesta virkkeestä ilmenee, ovat läheisesti yhteydessä oikeusvaltioperiaatetta noudattavaan yhteiskuntaan – voidaan vaatia sen kaltaisen horisontaalisen ehdollisuusmekanismin yhteydessä, joka on otettu käyttöön riidanalaisella asetuksella* (¹¹).
11. Ehdollisuusasetuksen 2 artiklan a alakohdassa ainoastaan esitetään yksinomaan kyseisen asetuksen tarkoituksia varten joukko tämän käsitteen alaan kuuluvia periaatteita, jotka ovat asetuksen tarkoituksen eli unionin talousarvion suojan varmistamisen kannalta kaikkein merkityksellisimpiä (¹²). Kyseisen säännöksen tarkoituksena ei ole antaa tyhjentävää määritelmää oikeusvaltioperiaatteen käsitteestä.
12. Perusoikeuksien osalta unionin tuomioistuin on selventänyt, että viittauksella niihin *ainoastaan havainnollistetaan tehokkaan oikeussuojan periaatteen vaatimuksia*. Syrjimättömyysperiaate on sitä vastoin itsessään osa oikeusvaltioperiaatteen määritelmää, sillä unionin tuomioistuimen mukaan *on selvää, että sellaisen jäsenvaltion, jonka yhteiskunnalle on ominaista syrjintä, ei voida katsoa varmistavan oikeusvaltioperiaatteen noudattamista tämän yhteisen arvon mukaisessa merkityksessä* (¹³).

(⁹) Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 165 kohta.

(¹⁰) Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 288 kohta.

(¹¹) Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 154 kohta.

(¹²) Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 227 kohta.

(¹³) Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 229 kohta, ja tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 324 kohta.

13. Ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 15 kappaleessa mainitaan yksittäiset rikkomistapaukset ja laajalle levinneet rikkomiset sekä rikkomiset, jotka johtuvat viranomaisten toistuvista käytännöistä tai laiminlyönneistä taikka viranomaisten toteuttamista yleisistä toimenpiteistä. Ehdollisuusasetus kattaa sekä yksittäiset että järjestelmälliset rikkomiset siltä osin kuin ne ovat merkityksellisiä unionin talousarvion moitteettoman varainhoidon tai unionin taloudellisten etujen suojaamisen kannalta. Tämän perusteella komissio voi arvioida sekä viranomaisten toteuttamia toimia että niiden laiminlyönnejä.
14. Ehdollisuusasetuksen 3 artiklan tarkoituksena on helpottaa asetuksen soveltamista esittämällä luettelo tilanteista, jotka voivat olla osoitus oikeusvaltion periaatteiden rikkomisesta ⁽¹⁴⁾. Koska tämä luettelo on vain ohjeellinen, myös muilla ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvilla viranomaisten toimilla, käytännöllä tai laiminlyönneillä tai muilla kyseisen kohdan soveltamisalaan kuuluvilla oikeudellisilla tilanteilla voi olla merkitystä kyseisen asetuksen soveltamisen kannalta.
15. Unionin tuomioistuin on katsonut, että oikeusvaltioperiaatetta koskevan arvon kunnioittamisen ja moitteettoman varainhoidon periaatteiden mukaisen, unionin talousarvion tehokkaan toteuttamisen ja unionin taloudellisten etujen suojaamisen välillä on selkeä yhteys ⁽¹⁵⁾. Unionin tuomioistuin on lisäksi todennut, että moitteeton varainhoito ja unionin taloudelliset edut voivat vakavasti vaarantua jäsenvaltiossa tapahtuneiden oikeusvaltion periaatteiden rikkomisten seurauksena, koska nämä rikkomiset voivat johtaa muun muassa tilanteeseen, jossa ei ole takeita siitä, että unionin talousarviosta katettavat menot täyttävät kaikki unionin lainsäädännössä asetetut rahoitusedellytykset ⁽¹⁶⁾.
16. Unionin tuomioistuin on katsonut, että näiden rahoitusedellytysten ja niiden tavoitteiden noudattamista, joihin unioni pyrkii menoja rahoittaessaan, ei voida täysin taata ilman tehokasta tuomioistuinvalvontaa, jonka tarkoituksena on varmistaa unionin lainsäädännön noudattaminen; se, että riippumattomat tuomioistuimet harjoittavat tällaista valvontaa sekä jäsenvaltioissa että unionin tasolla, on oleellinen osa oikeusvaltioperiaatetta ⁽¹⁷⁾. Tämä ei vaikuta vaatimukseen, joka koskee riittävän suoraa yhteyttä unionin talousarvioon.
17. Oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen on koskettava yhtä tai useampaa asianomaisten viranomaisten tilannetta tai toimea tai yhtä tai useampaa kyseisistä viranomaisista johtuvaa tilannetta tai toimea, siltä osin kuin tällaiset tilanteet tai toimet ovat merkityksellisiä unionin talousarvion moitteettoman varainhoidon tai unionin taloudellisten etujen suojaamisen kannalta ⁽¹⁸⁾.
18. Tuomioistuin on katsonut, että tällaisen merkityksellisyyden voidaan olettaa olevan olemassa, kun kyse on ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettujen viranomaisten toimista eli sellaisten viranomaisten toimista, jotka vastaavat unionin talousarvion toteuttamisesta ja suorittavat varainhoidon valvontaa, seurantaa sekä tarkastuksia ⁽¹⁹⁾.
19. Tutkinta- ja syyttäjäviranomaisten asianmukainen toiminta kuuluu kyseisen säännöksen c alakohdan soveltamisalaan ainoastaan siltä osin kuin se liittyy unionin talousarvion toteuttamista tai unionin taloudellisten etujen suojaamista koskevan unionin lainsäädännön rikkomiseen. Sama periaate pätee tilanteisiin, joissa kansalliset tuomioistuimet tai hallintoviranomaiset ehkäisevät e alakohdassa tarkoitettua unionin lainsäädännön rikkomista ja määräävät siitä seuraamuksia. Säännöksen d alakohdassa tarkoitettu tuomioistuinvalvonta kuuluu kyseisen säännöksen soveltamisalaan ainoastaan siltä osin kuin se koskee a–c alakohdassa tarkoitettujen viranomaisten toimia. Aiheettomasti maksettujen varojen takaisinperintä, josta säädetään f alakohdassa, kattaa ainoastaan unionin talousarviosta peräisin olevat varat. Sama pätee myös g alakohdassa mainittuun OLAFin ja EPPOn kanssa tehtävään yhteistyöhön. Säännöksen h alakohdassa viitataan nimenomaisesti muihin tilanteisiin tai viranomaisten toimiin, jotka ovat merkityksellisiä unionin talousarvion moitteettoman varainhoidon tai unionin taloudellisten etujen suojaamisen kannalta ⁽²⁰⁾.

⁽¹⁴⁾ Näiden suuntaviivojen liitteessä I on luettelo tilanteista, jotka voivat olla osoitus oikeusvaltion periaatteiden rikkomisesta.

⁽¹⁵⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 130 kohta; ja tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 148 kohta.

⁽¹⁶⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 131 kohta; ja tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 149 kohta.

⁽¹⁷⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 132 kohta; ja tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 150 kohta.

⁽¹⁸⁾ Näiden suuntaviivojen liitteessä I on ohjeellinen luettelo tällaisista tilanteista.

⁽¹⁹⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 143 kohta.

⁽²⁰⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 143 kohta.

20. Tästä seuraa, että kun on kyse sellaisista kansallisista viranomaisista, joiden toiminta on yleistä eikä rajoitu pelkästään unionin talousarvion toteuttamiseen tai suojaamiseen, sellaiset näiden viranomaisten toimet tai tilanteet, jotka merkitsevät oikeusvaltion periaatteiden rikkomista, kuuluvat ehdollisuusasetuksen soveltamisalaan ainoastaan siltä osin kuin ne ovat merkityksellisiä unionin talousarvion moitteettoman varainhoidon tai unionin taloudellisten etujen suojaamisen kannalta.
21. Komissio huomauttaa, että tällaisten tilanteiden ja viranomaisten toimien tapauksessa myös viivästynyt ja tehoton yhteistyö EPPOn ⁽²¹⁾ ja OLAFin kanssa muodostaa perusteen toimien toteuttamiselle ehdollisuusasetuksen nojalla. EPPOn ⁽²²⁾ osalta tähän yhteistyöhön kuuluu sen toimintaan osallistuvien jäsenvaltioiden toimivaltaisten kansallisten viranomaisten velvollisuus avustaa ja tukea aktiivisesti EPPOn ⁽²³⁾ rikostutkintaa ja syytteenpanotoimia. OLAFin osalta tähän yhteistyöhön kuuluu OLAFin ⁽²⁴⁾ oikeus tehdä tarkastuksia ja todentamisia paikan päällä ja saada apua, jota se tarvitsee niiden tehokasta suorittamista varten, sekä sen oikeus tutustua asiaankuuluviin tietoihin, dataan ja asiakirjoihin joko päättääkseen, aloittaako se tutkimuksen, tai tehdäkseen tutkimuksia tehokkaasti ja ilman aiheetonta viivytystä. OLAFin kanssa tehtävä yhteistyö kattaa myös asiaan liittyvät asianomaisen jäsenvaltion velvoitteet, joiden mukaisesti jäsenvaltion on muun muassa ⁽²⁵⁾: i) annettava tietoja OLAFille ⁽²⁶⁾, ii) tarjottava OLAFille apua, jota se tarvitsee voidakseen hoitaa tällaisen tutkimuksen suorittamiseen liittyvät tehtävänsä tuloksetkaasti ⁽²⁷⁾, iii) toteutettava asianmukaiset turvaamistoimenpiteet, erityisesti toimenpiteet asiaankuuluvien todisteiden turvaamiseksi ⁽²⁸⁾, iv) toteutettava asianmukaiset toimet OLAFin toimittamien tietojen perusteella ennen kuin OLAF tekee päätöksen tutkimuksen aloittamisesta ⁽²⁹⁾ ja v) varmistettava, että OLAFin tutkimusten päätyttyä toteutetaan OLAFin raporttien ja suositusten mukaiset asianmukaiset ja oikea-aikaiset jatkotoimet, ja ilmoitettava OLAFille toteuttamistaan toimista ⁽³⁰⁾.
22. Se, että asianomainen jäsenvaltio noudattaa näitä velvoitteita, on olennaisen tärkeää unionin taloudellisten etujen tehokkaan suojaamisen varmistamiseksi. Sen vuoksi komissio seuraa, että OLAFin kanssa tehdään tehokasta ja oikea-aikaista yhteistyötä, ottaen huomioon ehdollisuusasetuksen 3 artiklassa vahvistetut periaatteet. Tämä on erityisen tärkeää niissä jäsenvaltioissa, jotka eivät osallistu EPPOa koskevaan tiiviimpään yhteistyöhön, sillä kyseisissä jäsenvaltioissa OLAFilla on toimivalta tutkia väitteitä petoksista, lahjonnasta tai muusta unionin taloudellisia etuja vahingoittavasta laittomasta toiminnasta. Lisäksi OLAFin suositusten järjestelmällinen noudattamatta jättäminen voidaan katsoa sellaiseksi viranomaisten toimeksi, joka voisi kuulua oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen alaan ehdollisuusasetuksen nojalla.
23. Ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan h alakohta kattaa kaikki muut sellaiset tilanteet tai viranomaisten toimet, jotka ovat merkityksellisiä unionin talousarvion moitteettoman varainhoidon tai unionin taloudellisten etujen suojaamisen kannalta. Unionin tuomioistuin on katsonut, että ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan h alakohtaa on tulkittava yhdessä sen 4 artiklan 1 kohdan kanssa, joka on tuomioistuimen mukaan *kyseisellä asetuksella käyttöön otetun horisontaalisen ehdollisuusmekanismin ydin* ⁽³¹⁾. Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 2 kohta ja erityisesti kyseisen kohdan h alakohta ei ole sellainen, että siinä esitettäisiin tyhjentävästi riidanalaisella asetuksella perustetun ehdollisuusmekanismin kattamat tilanteet, eikä myöskään sellainen, etteikö se olisi riittävän tarkka ollakseen osa kyseistä asetusta ⁽³²⁾.
24. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita, että ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan h alakohdassa tarkoitettu tilanne tai viranomaisten toimi (tai laiminlyönti) voi koskea kiinteistörekistereistä ja niihin liittyvästä maatalousmaan vuokrauksen ja/tai omistuksen valvonnasta vastaavien viranomaisten asianmukaista toimintaa (mukaan lukien tarvittaessa lainvalvontatoimet), jos tällainen vuokraus ja/tai omistus on merkityksellistä unionin yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten tukien saamisen kannalta.

⁽²¹⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan g alakohta.

⁽²²⁾ Ks. edellä mainitun neuvoston asetuksen (EU) 2017/1939 asiaa koskevat säännökset.

⁽²³⁾ Tämä ei vaikuta EPPOon osallistumattomien jäsenvaltioiden velvollisuuteen tehdä sovellettavien unionin sääntöjen mukaista yhteistyötä EPPOn kanssa, kun EPPO käyttää toimivaltaansa EPPOon osallistuvissa jäsenvaltioissa ja edellyttää tällaista yhteistyötä.

⁽²⁴⁾ Edellä mainitun asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013 säännösten mukaisesti.

⁽²⁵⁾ Näistä velvoitteista säädetään asetuksessa (EU, Euratom) N:o 883/2013. Näissä suuntaviivoissa esitetty luettelo ei ole tyhjentävä.

⁽²⁶⁾ Asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013 8 artikla.

⁽²⁷⁾ Asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013 3 artikla.

⁽²⁸⁾ Asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013 7 artiklan 7 kohta.

⁽²⁹⁾ Asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013 5 artiklan 5 kohta.

⁽³⁰⁾ Asetuksen (EU, Euratom) 883/2013 11 artiklan 3 ja 5 kohta.

⁽³¹⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 294 kohta.

⁽³²⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 301 kohta; ja tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 173 kohta.

25. Ehdollisuusasetusta sovelletaan myös kaikkiin EU:n rahastoihin. Tältä osin lainsäätäjät ovat niin ikään selventäneet, että ehdollisuusasetus voi tulla sovellettavaksi, jos elpymis- ja palautumissuunnitelmien toteuttamisesta vastaavien viranomaisten asianmukaista toimintaa ei ole varmistettu asetuksen (EU) 2021/241⁽³³⁾, jäljempänä 'elpymis- ja palautumistukivälinettä koskeva asetus', 8 artiklan mukaisesti. Unionin tuomioistuin on myös selventänyt, että ehdollisuusasetus voi koskea myös sellaista oikeusvaltion periaatteiden rikkomista, joka vaikuttaa unionin omien varojen kantamiseen⁽³⁴⁾.

2.2. Vaikutukset unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen

26. Ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan jotta tietty toimi tai tilanne kuuluisi ehdollisuusasetuksen soveltamisalaan, komission on yksilöitävä oikeusvaltion periaatteiden rikkominen ja arvioitava, i) vaikuttaako tällainen rikkominen unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen tai uhkaako se vakavasti vaikuttaa näihin ii) riittävän suoraan. Arviointi olisi aina tehtävä tapauskohtaisesti.
27. Edellä 24 kohdassa mainittu ensimmäinen ehto (ks. i alakohta: "vaikuttaa"): edellyttää, että yksilöidyllä oikeusvaltion periaatteiden rikkomisella on vaikutus unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisiin etuihin.
28. Tällainen vaikutus voi muodostua ensinnäkin siitä, että unionin talousarviota toteutetaan tavalla, joka ei ole SEUT-sopimuksen 317 artiklassa ja unionin talousarvion toteuttamiseksi hyväksytyissä säännöissä vahvistettujen moitteettoman varainhoidon periaatteiden mukainen. Varainhoitoasetuksen 2 artiklan 59 kohtaan sisältyvän määritelmän mukaan moitteettoman varainhoidon käsitteellä tarkoitetaan "talousarvion toteuttamista taloudellisuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden periaatteiden mukaisesti". Varainhoitoasetuksen 33–36 artiklassa säädetään yksityiskohtaisemmin näiden periaatteiden merkityksestä, soveltamisalasta ja seurauksista.
29. Toiseksi tällainen vaikutus voidaan todeta myös silloin, kun on kyse sellaisesta oikeusvaltion periaatteiden rikkomisesta, joka vahingoittaa SEUT-sopimuksen 325 artiklan ja asiaa koskevan sekundaarilainsäädännön mukaista unionin taloudellisten etujen suojaamista. Varainhoitoasetuksen 63 artiklan 2 kohdan mukaan tämä kattaa kaikki lainsäädäntö-, sääntely- ja hallintotoimenpiteet, joiden tarkoituksena on muun muassa ehkäistä, havaita ja korjata talousarvion toteuttamiseen liittyviä sääntöjenvastaisuuksia ja petoksia. "Unionin taloudelliset edut" määritellään asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013 2 artiklan 1 kohdassa siten, että ne "käsittävät Euroopan unionin talousarvion sekä toimielinten, elinten ja laitosten talousarvioihin sisältyvät tulot, menot ja varat sekä niiden hallinnoimat ja valvomat talousarviot". Lisäksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan SEUT-sopimuksen 325 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu käsite "unionin taloudelliset edut" kattaa sekä unionin talousarvion käyttöön asetetut tulot että kyseisestä talousarviosta katettavat menot⁽³⁵⁾.
30. Määrittäessään unionin talousarvion tai unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvan vaikutuksen laajuutta komissio ottaa asianmukaisesti huomioon tietyt kriteerit, jotka voivat vaihdella yksilöityjen oikeusvaltion periaatteiden rikkomisten ominaispiirteiden mukaan; tällaisia kriteerejä ovat muun muassa kyseisten rikkomisten luonne, kesto, vakavuus ja laajuus⁽³⁶⁾. Lisäksi asianomaisen jäsenvaltion aikomuksella lopettaa oikeusvaltion periaatteiden rikkominen, mukaan lukien se, missä määrin se tekee komission kanssa yhteistyötä ehdollisuusasetuksen mukaisesti, voi olla merkitystä muun muassa arvioitaessa kyseisen rikkomisen vaikutusta, kestoja ja laajuutta suhteessa unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisiin etuihin⁽³⁷⁾.

⁽³³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

⁽³⁴⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 186 kohta.

⁽³⁵⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 265 kohta. ja tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 297 kohta.

⁽³⁶⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 331 kohta. ja tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 361 kohta.

⁽³⁷⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 332 kohta.

31. Siltä osin kuin oikeusvaltion periaatteiden rikkominen aiheuttaa vakavan uhan, joka kohdistuu unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen, tuomioistuin on todennut, että ei olisi unionin talousarvion moitteetonta varainhoitoa ja unionin taloudellisten etujen suojaamista koskevien vaatimusten mukaista rajoittaa asianmukaisten toimenpiteiden hyväksymistä tapauksiin, joissa kyseiseen moitteettomaan varainhoitoon tai kyseisiin taloudellisiin etuihin kohdistuu toteen näytettyjä vaikutuksia, sillä tällainen rajoittaminen olisi omiaan vaarantamaan asetuksen tarkoituksen ⁽³⁸⁾. Ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen vaikutusten ehkäiseminen on EU:n varainhoitosäännösten pysyvä horisontaalinen vaatimus ⁽³⁹⁾. "Vakava uhka" voidaan todeta tapauksissa, joissa sellaiset oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen vaikutukset, joita ei ole vielä näytetty toteen, ovat kuitenkin kohtuudella ennakoitavissa, koska niiden toteutumistodennäköisyys on suuri ⁽⁴⁰⁾. Näin ollen on osoitettava, että uhan toteutuminen on erittäin todennäköistä ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tilanteiden tai viranomaisten toimien osalta. Esimerkiksi jos täysin riippumattomat tuomioistuimet eivät voi tehokkaasti valvoa tiettyjä sellaisten kansallisten viranomaisten toimia, jotka panevat unionin varoja täytäntöön julkisten hankintojen kautta, kantavat unionin omia varoja, valvovat tai seuraavat unionin varojen hoitoa tai tekevät unionin varoja koskevia tarkastuksia taikka tutkivat sellaisia väitteitä, jotka koskevat unionin varojen tai tulojen täytäntöönpanoon liittyviä petoksia, lahjontaa tai muuta unionin oikeuden rikkomista, tämä voi aiheuttaa unionin varoihin ja unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvan vakavan uhan.
32. Lopuksi on todettava, että ei riitä, että oikeusvaltion periaatteiden rikkominen vaikuttaa tai vakavasti uhkaa vaikuttaa unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen. Ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen olisi vaikutettava tai uhattava vaikuttaa tällä tavoin "riittävän suoraan" (edellä 24 kohdassa mainittu toinen edellytys, ks. ii alakohta).
33. Tämä vaatimus tarkoittaa, että olisi osoitettava, että oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen ja unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen sen seurauksena kohdistuvien vaikutusten tai niiden vakavan uhan välillä on riittävän suora yhteys. Unionin tuomioistuimen mukaan ilmaisu "riittävän suoraan" tarkoittaa, että oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen ja unionin talousarvion sen seurauksena kohdistuvan vaikutuksen tai uhan välisen yhteyden on oltava aito tai todellinen ⁽⁴¹⁾. Tämä tarkoittaa, että ehdollisuusasetuksen mukaista menettelyä ei pitäisi käynnistää tilanteissa, joissa yhteys on vain hypoteettinen, liian epävarma tai liian epämääräinen.
3. **Ehdollisuusasetuksen suhde muihin unionin lainsäädäntöön sisältyviin menettelyihin**
34. Kun komissiolla on perusteltu syy katsoa, että edellytykset toimenpiteiden hyväksymiselle ehdollisuusasetuksen nojalla täyttyvät, se harkitsee ennen menettelyn aloittamista, ovatko asianmukaiset toimenpiteet tarpeen eli olisiko unionin talousarvion suojaamista koskevassa unionin lainsäädännössä säädettyjen muiden menettelyjen avulla mahdollista suojata unionin talousarviota tehokkaammin, kuten ehdollisuusasetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään.
35. Unionin varainhoitosäännökset ja sovellettavat alakohtaiset säännöt sisältävät muita menettelyjä unionin talousarvion suojaamiseksi.
36. Esimerkiksi varainhoitoasetuksessa säädetään varhaishavainta- ja poissulkemisjärjestelmästä ⁽⁴²⁾. Tämän järjestelmän avulla komissio voi ajoissa havaita sellaiset henkilöt ja yhteisöt, jotka uhkaavat vaarantaa unionin taloudellisten etujen suojan, ja varmistaa tiettyjen edellytysten täytyessä, etteivät kyseiset henkilöt ja yhteisöt saa varoja unionin talousarviosta.

⁽³⁸⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 262 kohta.

⁽³⁹⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 266 kohta; ja tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 298 kohta.

⁽⁴⁰⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 262 kohta.

⁽⁴¹⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 288 kohta.

⁽⁴²⁾ Ks. varainhoitoasetuksen 135 artikla.

37. Lisäksi komissio voi määrätä, että maksuajan kuluminen tai maksut keskeytetään, ja se määrää jäsenvaltioille rahoitusoikaisuja ⁽⁴³⁾, jos ne eivät noudata sovellettavaa lainsäädäntöä eivätkä suojaa unionin taloudellisia etuja silloin kun talousarviota toteutetaan yhteistyössä niiden kanssa ⁽⁴⁴⁾.
38. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen ja sen mukaisesti allekirjoitettujen rahoitus- ja lainasopimusten nojalla komissiolla on oikeus vähentää tukea suhteellisesti ja periä takaisin kaikki unionin talousarvioon kuuluvat määrät tapauksissa, joissa on kyse sellaisista unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavista petoksista, lahjonnasta tai eturistiriidoista, joita jäsenvaltiot eivät ole korjanneet. Lisäksi useisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy toimenpiteitä, jotka liittyvät suoraan oikeusvaltiota koskeviin kysymyksiin ja joiden tydyttävä toteuttaminen on edellytyksenä maksujen suorittamiselle elpymis- ja palautumistukivälineestä.
39. Näitä menettelyjä ei kuitenkaan välttämättä aina voida käynnistää tilanteissa, joissa oikeusvaltion periaatteita on rikottu, kuten ehdollisuusasetuksen 3 artiklassa ja 4 artiklan 2 kohdassa luetelluissa tilanteissa. Saattaa myös olla tilanteita, joissa ehdollisuusasetuksen mukaisilla toimenpiteillä voidaan suojata unionin talousarviota tehokkaammin kuin asetuksen (EU) 2021/1060, jäljempänä 'yhteisiä säännöksiä koskeva asetus', tai asetuksen (EU) N:o 1306/2013 ja 1. tammikuuta 2023 alkaen asetuksen (EU) 2021/2116 mukaisilla menettelyillä, koska kyseisten asetusten mukaiset menettelyt voidaan käynnistää vain asetuksissa ⁽⁴⁵⁾ lueteltujen erityisten perusteiden nojalla ja ne voivat liittyä ainoastaan menoihin, jotka jäsenvaltio on jo ilmoittanut komissiolle. Esimerkiksi EU:n perusoikeuskirjan tehokas soveltaminen ja täytäntöönpano on yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 15 artiklassa tarkoitettu horisontaalinen mahdollistava edellytys. Tämä mahdollistava edellytys on ennakoedellytyksenä ohjelman erityistavoitteiden tulokselliselle ja tehokkaalle toteuttamiselle. Yhteisiä säännöksiä koskevassa asetuksessa säädetään, että jos jäsenvaltio ei täytä mahdollistavaa edellytystä, komissio ei korvaa asianomaiseen erityistavoitteeseen (asianomaisiin erityistavoitteisiin) liittyvien toimien menoja, lukuun ottamatta sellaisia menoja, jotka edistävät kyseisen mahdollistavan edellytyksen täyttämistä. Tätä toimenpidettä sovelletaan vasta sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt asianomaisen ohjelman tai sen muutoksen. Kun on kyse EU:n perusoikeuskirjaan liittyvästä oikeusvaltion periaatteiden rikkomisesta, joka vaikuttaa unionin ohjelman täytäntöönpanoon, ehdollisuusasetus voi olla tehokkaampi keino, koska siinä säädetään myös mahdollisuudesta keskeyttää ohjelman hyväksyminen tai muuttaminen. Tämän ennaltaehkäisevän vaikutuksen ansiosta ehdollisuusasetuksella voidaan entisestään vahvistaa unionin talousarvion suoja.
40. Harkitessaan suojaako ehdollisuusasetuksella käyttöön otettu menettely unionin talousarviota tehokkaammin kuin muut menettelyt, komissio ottaa alakohtaisen lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnan pohjalta ja kyseisessä lainsäädännössä vahvistettuja valtuuksiaan ja velvollisuuksiaan rajoittamatta huomioon avoimen joukon kriteerejä, joita sovelletaan kunkin tilanteen erityisolosuhteiden mukaan. Joissakin tilanteissa komissio voisi soveltaa

⁽⁴³⁾ Ks. varainhoitoasetuksen 101 artiklan 8 kohta; ks. myös esimerkiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (yhteisiä säännöksiä koskeva asetus) (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159), 96, 97 ja 104 artikla, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1306/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 352/78, (EY) N:o 165/94, (EY) N:o 2799/98, (EY) N:o 814/2000, (EY) N:o 1290/2005 ja (EY) N:o 485/2008 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 549), 52 artikla.

⁽⁴⁴⁾ Ks. varainhoitoasetuksen 63 artiklan 2 kohta; ks. myös esimerkiksi yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 69 artiklan 3 kohta ja 103 artikla sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 58 artikla ja 1. tammikuuta 2023 alkaen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2116, annettu 2 päivänä joulukuuta 2021, yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta (EUVL L 435, 6.12.2021, s. 187), 57 artikla.

⁽⁴⁵⁾ Maksuajan kuluminen voidaan keskeyttää, jos a) on näyttöä vakavasta puutteesta, jonka osalta ei ole toteutettu korjaavia toimenpiteitä; b) komission on tehtävä lisävarmennuksia saatuaan tietoja, joiden mukaan maksatushakemukseen sisältyviin menoihin saattaa liittyä sääntöjenvastaisuus. Maksut voidaan keskeyttää, jos a) jäsenvaltio ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä korjatakseen yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 96 artiklan mukaisen keskeyttämisen aiheuttavan tilanteen; b) on olemassa vakava puute; c) maksatushakemuksiin sisältyviin menoihin liittyvä sääntöjenvastaisuus, jota ei ole korjattu; d) komissio on antanut perustellun lausunnon SEUT-sopimuksen 258 artiklassa tarkoitettua rikkomismenettelystä asiassa, joka vaarantaa menojen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden. Rahoitusoikaisu tehdään, jos a) on olemassa vakava puute, joka on vaarantanut rahastoista ohjelmaan jo maksetun tuen; b) hyväksytyyn tilitykseen sisältyviin menoihin liittyvä sääntöjenvastaisuuksia, joita jäsenvaltio ei ole havainnut ja joista se ei ole ilmoittanut; c) jäsenvaltio ei ole täyttänyt 97 artiklan mukaisia velvoitteitaan ennen kuin komissio käynnistää rahoitusoikaisumenettelyn.

ehdollisuusasetusta siltä mahdollisesti edellytettävien alakohtaisten tai taloudellisten toimenpiteiden toteuttamisen rinnalla tai jälkeen, jos ehdollisuusasetus suojaisi unionin talousarviota ja unionin taloudellisia etuja tehokkaammin ja siitä olisi näin osoitettavasti lisäarvoa. Muussa tapauksessa lisäarvo ja vaikutukset, joita ehdollisuusasetuksella saadaan aikaan yleisenä horisontaalisena välineenä, jolla pyritään suojaamaan unionin talousarviota ja unionin taloudellisia etuja, jäisivät hyödyntämättä.

41. Komissio katsoo, että seuraavia ohjeellisia kriteerejä voidaan käyttää määrittäessä ehdollisuusasetuksen tarjoaman suojan tehokkuutta verrattuna unionin taloudellisten etujen suojaamiseen käytettävissä olevien muiden välineiden tarjoaman suojan tehokkuuteen.
42. Yksi näistä kriteereistä koskee unionin talousarvion kohdistuvan vaikutuksen laajuutta ja/tai sen uhan laajuutta, jonka oikeusvaltion periaatteiden rikkominen mahdollisesti aiheuttaa unionin talousarvion moitteettoman varainhoidon tai unionin taloudellisten etujen suojaamisen tehokkuudelle. Saattaa olla, että muiden unionin varainhoitosääntöjen mukaisia menettelyjä sovelletaan vain tiettyihin meno-ohjelmiin, minkä vuoksi ne voivat joissakin tapauksissa olla riittämättömiä silloin kun on kyse sellaisista oikeusvaltion periaatteiden rikkomisista, jotka ovat laajalle levinneitä tai jotka johtuvat viranomaisten toistuvista käytännöistä tai laiminlyönneistä taikka viranomaisten toteuttamista yleisistä toimenpiteistä ⁽⁴⁶⁾. Näin voi olla myös silloin, kun oikeusvaltion periaatteiden rikkomiseen liittyy vakava uhka siitä, että kyseinen rikkominen vaikuttaa unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen, ja muut unionin varainhoitosäännöt koskevat sellaisia unionin talousarvion kohdistuvia vaikutuksia, jotka ovat jo toteutuneet. Esimerkiksi silloin, kun kansallisessa lainsäädännössä rajoitetaan petoksiin tai lahjontaa liittyvää rikosoikeudellista vastuuta tai heikennetään petosten ja lahjonnan torjuntaa koskevaa oikeudellista kehystä tai eturistiriitojen ehkäisemistä, petos-, lahjonta- tai eturistiriitatapauksissa ei ehkä toteuteta tehokkaita tutkinta- tai syytetoimia, mikä voisi aiheuttaa vakavan uhan unionin talousarvion moitteettomalle varainhoidolle tai unionin taloudellisten etujen suojaamiselle. Vastaavasti yleislainsäädäntö, joka estää riippumattomia tuomioistuimia valvomasta tehokkaasti sellaisten viranomaisten päätöksiä, joilla on osittainen tai kokonaisvastuu unionin varojen hallinnasta, voi myös aiheuttaa vakavan uhan unionin talousarvion moitteettomalle varainhoidolle. Tällaisissa tilanteissa komissio voi todeta, että ehdollisuusasetuksen käyttö voisi olla muiden unionin välineiden käyttöä tehokkaampaa.
43. Toinen kyseeseen tuleva kriteeri liittyy siihen, minkä tyyppisiä oikeussuojakeinoja on käytettävissä ja miten ne soveltuvat eri tilanteisiin. Ehdollisuusasetus tarjoaa monenlaisia keinoja, joilla voidaan puuttua oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen erityispiirteisiin ja joita voidaan käyttää kumulatiivisesti ⁽⁴⁷⁾. Silloin kun unionin muun lainsäädännön nojalla käytettävissä olevat oikeussuojakeinot eivät ole yhtä tarkoituksenmukaisia tiettyyn oikeusvaltion periaatteiden rikkomiseen puuttumiseksi, ehdollisuusasetusta voitaisiin pitää tehokkaampana välineenä. Tällaisia tilanteita voi syntyä esimerkiksi silloin kun unionin talousarvion kohdistuu tai uhkaa kohdistua laajoja vaikutuksia esimerkiksi sellaisen kansallisen lainsäädännön vuoksi, joka estää unionin talousarvion toteuttamista koskevien hallinnollisten päätösten tehokkaan tuomioistuINVALVONNAN tai asian saattamisen Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, tai sen vuoksi, että kansalliset tuomioistuimet eivät ole riittävän riippumattomia. Tällaisissa tapauksissa ehdollisuusasetuksen mukaiset lykkäys- tai kieltotoimenpiteet, jotka määrätään kumulatiivisesti siihen asti, kun oikeusvaltion periaatteiden rikkominen on lopetettu, voisivat suojata unionin talousarviota tehokkaammin, koska niillä voitaisiin estää kielteiset vaikutukset unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon ja unionin taloudellisiin etuihin. Näihin voisivat kuulua myös tilanteet, joissa unionin talousarvion ja unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvat taloudelliset kokonaisriskit ovat suuremmat kuin riskit, joihin voidaan puuttua tiettyä ohjelmaa koskevilla yhden alakohtaisen välineen puitteissa saatavilla olevilla toimenpiteillä.
4. Toimenpiteet, joita komissio voi ehdottaa – oikeasuhteisuus
44. Kun komissio on todennut, että edellytykset ehdollisuusasetuksen soveltamiselle täyttyvät, se ehdottaa neuvostolle toimenpiteitä, jotka ovat ehdollisuusasetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti oikeasuhteisia ⁽⁴⁸⁾, mikä tarkoittaa, että toimenpiteiden on oltava soveltuvia ja tarpeellisia havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi ja unionin talousarvion tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, ylittämättä sitä, mikä on tarpeen niiden tavoitteiden saavuttamiseksi.
45. Unionin tuomioistuin on katsonut, että ehdollisuusasetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaan toimenpiteiden olisi oltava ehdottoman oikeasuhteisia, eli ne olisi rajoitettava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä, kun otetaan huomioon oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen todellinen tai mahdollinen vaikutus unionin talousarvion varainhoitoon tai unionin taloudellisiin etuihin ⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴⁶⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 15 kappale.

⁽⁴⁷⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen 5 artikla.

⁽⁴⁸⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen 5 artiklan 3 kohta.

⁽⁴⁹⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 112 kohta.

46. Tässä yhteydessä komissio ottaa asianmukaisesti huomioon kyseessä olevan oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen luonteen, keston, vakavuuden ja laajuuden ⁽⁵⁰⁾. Koska nämä kriteerit auttavat määrittämään vaikutuksen laajuuden, joka voi vaihdella todetun oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen ominaispiirteiden mukaan, niiden käyttäminen vaikuttaa toimenpiteiden oikeasuhteisuuden arviointiin ⁽⁵¹⁾. Kaikkia mahdollisia oikeusvaltion periaatteiden rikkomistyyppejä ja niiden tarkkaa vaikutusta unionin talousarvioon tai unionin taloudellisiin etuihin ei ole mahdollista määrittellä ja arvioida etukäteen eikä ehdollisuusasetuksen soveltamisesta ole vielä kokemusta, joten tässä vaiheessa komissio tarkastelee kunkin edellä mainitun kriteerin osalta jäljempänä esitettyjä seikkoja.
47. Rikkomisen luonteen osalta voidaan todeta, että kaikki oikeusvaltion periaatteiden rikkomiset ovat ehdollisuusasetuksen soveltamisen kannalta merkityksellisiä siltä osin kuin ne vaikuttavat tai vakavasti uhkaavat vaikuttaa unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisiin etuihin. Ehdollisuusasetuksen 3 artiklassa mainituilla tilanteilla on kuitenkin erityinen merkitys, koska ne mainitaan nimenomaisesti kyseisessä artiklassa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että muita samankaltaisia oikeusvaltion periaatteiden rikkomisia pidettäisiin vähemmän tärkeinä. Komissio ottaa arvioinnissaan asianmukaisesti huomioon myös muut oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen piirteet, kuten sen, liittyykö rikkominen erottamattomasti tai läheisesti prosessiin, jossa asianomainen jäsenvaltio käyttää unionin varoja (esimerkiksi tapaukset, joissa unionin talousarviosta rahoitettavien avustusten tai sopimusten myöntämisestä päättävät viranomaiset toimivat epäasianmukaisesti), jolloin vaikutus unionin talousarvioon tai unionin taloudellisiin etuihin voi olla erityisen merkittävä.
48. Oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen keston osalta voidaan todeta, että mitä pidempään rikkominen jatkuu tai mitä useammin se toistuu, sitä enemmän se todennäköisesti yleensä vaikuttaa tai vakavasti uhkaa vaikuttaa haitallisesti unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisiin etuihin. Näin ollen tämä päätelmä vaikuttaa myös komission mahdollisesti ehdottamien toimenpiteiden oikeasuhteisuutta koskevaan komission arviointiin.
49. Oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen vakavuuden osalta komissio katsoo, että silloin kun yksi tai useampi oikeusvaltion periaatteiden rikkominen koskee jäsenvaltion julkisen sektorin tärkeitä osia, kuten lainsäädäntövallan käyttäjiä ja/tai oikeuslaitosta, jolloin sillä voi olla kielteinen vaikutus siihen, miten kansalliset viranomaiset hallinnoivat unionin talousarviota, tai silloin kun oikeusvaltion periaatteiden rikkominen on järjestelmällistä tai laajalle levinnyttä, nämä tekijät olisi otettava huomioon toimenpiteiden oikeasuhteisuutta arvioitaessa. Oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen laajuuden osalta komissio katsoo, että silloin kun oikeusvaltion periaatteiden rikkominen vaikuttaa tai uhkaa vaikuttaa useisiin unionin ohjelmiin tai rahastoihin, sen vaikutuksen unionin talousarvioon tai unionin taloudellisiin etuihin voidaan odottaa olevan huomattava. Yleisesti ottaen ehdollisuusasetuksen mukaisen oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen vakavuus vastaa yleensä sen todellisen tai mahdollisen vaikutuksen vakavuutta, joka rikkomisella on unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisiin etuihin.
50. Komissio katsoo, että edellä mainittujen seikkojen kumulatiivinen esiintyminen tai puuttuminen, kun sitä tarkastellaan sen todellisen tai mahdollisen vaikutuksen kannalta, joka kyseessä olevasta oikeusvaltion periaatteiden rikkomisesta aiheutuu unionin talousarviolle tai unionin taloudellisten etujen suojalle, voi ohjata ehdollisuusasetuksen nojalla ehdotettavien toimenpiteiden oikeasuhteisuuden arviointia. Sen vuoksi oikeusvaltion periaatteiden järjestelmällinen rikkominen, joka vaikuttaa kumulatiivisesti ja/tai merkittävän ajanjakson ajan unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisiin etuihin, voi olla perusteena sellaisten toimenpiteiden ehdottamiselle, joilla on merkittävä taloudellinen vaikutus kyseiseen jäsenvaltioon.
51. Näiden seikkojen lisäksi komissio voi ottaa huomioon myös muita tekijöitä, joita ovat etenkin jäsenvaltion aikomus lopettaa oikeusvaltion periaatteiden rikkominen ja se, missä määrin asianomainen jäsenvaltio tekee yhteistyötä ⁽⁵²⁾ tai kieltäytykö se tekemästä vilpittömästä yhteistyöstä komission kanssa ehdollisuusasetuksen mukaisissa menettelyissä, sekä samankaltaisten oikeusvaltion periaatteiden rikkomisten mahdollinen jatkuminen tai toistuminen komission aiemmista suosituksista tai sen ehdottamista toimenpiteistä huolimatta. Sillä, aikooko

⁽⁵⁰⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen 5 artiklan 3 kohta.

⁽⁵¹⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 331 kohta. ja tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 361 kohta.

⁽⁵²⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 18 kappale.

jäsenvaltio lopettaa rikkomisen ja missä määrin se tekee yhteistyötä, on merkitystä myös määrittäessä oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen kestoja ja laajuutta ⁽⁵³⁾. Komissio varmistaa objektiivisen ja puolueettoman arvioinnin näitä tekijöitä tarkastellessaan.

52. Ehdollisuusasetuksessa edellytetään, että toimenpiteet kohdistetaan niin pitkälti kuin on mahdollista ”sellaisiin unionin toimiin, joihin rikkominen vaikuttaa” ⁽⁵⁴⁾. Komissio mainitsee ehdotuksessaan ne ohjelmat tai rahastot, joihin oikeusvaltion periaatteiden rikkominen vaikuttaa tai joihin se uhkaa vaikuttaa, ja ehdottaa mahdollisuuksien mukaan kyseisiin ohjelmiin tai rahastoihin kohdistuvia toimenpiteitä. Tapauksissa, joissa tämä ei ole mahdollista, myös tapauksissa, joissa oikeusvaltion periaatteiden rikkominen vaikuttaa unionin omien varojen kantamiseen, ehdollisuusasetuksessa sallitaan kuitenkin sellaisten toimenpiteiden hyväksyminen, jotka liittyvät muihin unionin toimiin kuin niihin, joihin oikeusvaltion periaatteiden rikkominen vaikuttaa. Unionin tuomioistuimien katsonut, että tämä voi koskea tilanteita, joissa toimenpiteitä ei voida ⁽⁵⁵⁾ tai ei enää voida kohdentaa tai ne voidaan kohdentaa vain riittämättömästi ehdollisuusasetuksen tavoitteen saavuttamiseksi eli unionin koko talousarvion suojaamiseksi, jolloin tällaiset muihin toimiin liittyvät toimenpiteet ovat välttämättömiä kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi ⁽⁵⁶⁾. Muutoin ehdollisuusasetuksella ei voitaisi saavuttaa sen tavoitetta. Lisäksi tapauksissa, joissa ehdollisuusasetusta sovelletaan muun unionin lainsäädännön soveltamisen lisäksi tai jälkeen, komissio ottaa huomioon toimenpiteiden kokonaisvaikutuksen varmistaakseen oikeasuhteisuusperiaatteen noudattamisen.
53. Arvioidessaan ehdotettujen toimenpiteiden oikeasuhteisuutta komissio ottaa ehdollisuusasetuksen 6 artiklan 8 kohdan mukaisesti lisäksi huomioon samat lähteet, joita on käytetty oikeusvaltion periaatteiden rikkomisen yksilöimisessä, kuten näiden suuntaviivojen 5.2 jaksossa todetaan.

5. Arviointimenettely ja -menetelmät

5.1. Komission alustava arvio

54. Oikeusvaltion periaatteiden rikkomisten yksilöimiseksi ja arvioimiseksi ehdollisuusasetuksen nojalla komissio tekee kustakin tapauksesta perusteellisen laadullisen arvioinnin, jossa se ottaa asianmukaisesti huomioon erityiset olosuhteet ja asiayhteydet ja joka perustuu näiden suuntaviivojen seuraavissa kohdissa esitettyjen menetelmien periaatteisiin ja piirteisiin.
55. Komissio toteuttaa arviointinsa objektiivisella, puolueettomalla ⁽⁵⁷⁾ ja oikeudenmukaisella tavalla.
56. Objektiivisuus edellyttää, että arviointi perustuu komission käytettävissä oleviin tosiseikkoihin tai sen käytettävissä olevaan näyttöön. Komission, muiden elinten ja jäsenvaltioiden välisen yhteydenpidon lisäksi komissio voi ehdollisuusasetuksen 6 artiklan 4 kohdan mukaan pyytää lisätietoja, joita se tarvitsee arviointiaan varten, ja se tekee näin katsoessaan sen tarpeelliseksi. Se voi esimerkiksi pyytää lisätietoja, joita se tarvitsee varmistaakseen ehdollisuusasetuksen soveltamisedellytysten täytymisen, arvioidakseen unionin talousarvion tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen kohdistuvan vaikutuksen (tai tällaisen vaikutuksen uhan) laajuutta tai arvioidakseen yksityiskohtaisemmin korjaavia toimenpiteitä, joita jäsenvaltio on toteuttanut tai aikoo toteuttaa. Koska yksi ehdollisuusasetuksen keskeisistä tavoitteista on tarjota käyttöön ennaltaehkäisevä väline unionin talousarvion ja unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, komissio pyrkii varmistamaan vilpittömän vuoropuhelun ja yhteistyön asianomaisen jäsenvaltion kanssa huolehtien samalla siitä, että menettely toteutetaan asianmukaisessa aikataulussa.
57. Arvioitaessa tapauksia ehdollisuusasetuksen nojalla puolueettomuus merkitsee jäsenvaltioiden yhdenvertaista kohtelua. SEU-sopimuksen 4 artiklan 2 kohdassa edellytetään myös, että unioni kunnioittaa jäsenvaltioiden tasa-arvoa perussopimuksia sovellettaessa. Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämä tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei saa kohdella eri tavalla eikä erilaisia tapauksia samalla tavalla, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella ⁽⁵⁸⁾ kullekin konkreettiselle tapaukselle ominaisilla erityisolosuhteilla. Vaikka komission on otettava arvioinnissaan huomioon kyseisen

⁽⁵³⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 332 kohta.

⁽⁵⁴⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen 5 artiklan 3 kohta.

⁽⁵⁵⁾ Esimerkiksi silloin kun todetaan, että oikeusvaltion periaatteiden rikkominen vaikuttaa unionin talousarvion sisältyviin tuloihin.

⁽⁵⁶⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 275 kohta.

⁽⁵⁷⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 16 kappale.

⁽⁵⁸⁾ Ks. muun muassa tuomio 20. syyskuuta 1988, Espanjan kuningaskunta v. Euroopan yhteisöjen neuvosto, 203/86, ECLI:EU:C:1988:420, 25 kohta. Myöhemmin annettujen tuomioiden osalta ks. tuomio 8. lokakuuta 2020, Universitatea ”Lucian Blaga” Sibiu ym., C-644/19, ECLI:EU:C:2020:810, 44 kohta.

jäsenvaltion oikeusjärjestelmän piirteet ja harkintavalta, joka kyseisellä jäsenvaltiolla on oikeusvaltion periaatteiden täytäntöönpanossa, tämä ei merkitse sitä, että näistä johtuvat saavutettavaa tulosta koskevat velvoitteet voisivat vaihdella jäsenvaltiosta toiseen. Unionin tuomioistuin on katsonut, että oikeusvaltion periaatteiden noudattamista olisi arvioitava käyttämällä yhdenmukaisia kriteerejä ja että oikeusvaltion periaatteiden sisältö on selvä ja että siinä asetetaan selkeät ja täsmälliset tulosta koskevat sitovat velvoitteet, jotka jäsenvaltiot tuntevat hyvin⁽⁵⁹⁾. Unionin tuomioistuin on katsonut, että jäsenvaltiot pystyvät määrittämään riittävän tarkasti kunkin ehdollisuusasetuksen 2 artiklan a alakohdassa luetellun periaatteen olennaisen sisällön ja kustakin tällaisesta periaatteesta seuraavat vaatimukset⁽⁶⁰⁾.

58. Komissio katsoo, että ehdollisuusasetuksen mukaisen arvioinnin oikeudenmukaisuuden toteutuminen edellyttää kattavan näkemyksen muodostamista kaikista tarkasteltavina olevista olosuhteista, jotta voidaan yksilöidä ehdollisuusasetuksen kannalta merkitykselliset oikeusvaltion periaatteiden rikkomiset.
59. Komission yksiköt tarkistavat ensin, viittaavatko asianomaiset lähteet jo yksilöityyn oikeusvaltion periaatteiden rikkomiseen, tai jos rikkomista ei ole aiemmin yksilöity, onko perusteltua syytä katsoa, että oikeusvaltion periaatteita on rikottu. Tätä tarkistaessaan komissio katsoo, että Euroopan unionin tuomioistuimen lopulliset ratkaisut ovat ratkaisevia. Tämän jälkeen se tarkistaa, koskeeko kyseinen oikeusvaltion periaatteiden rikkominen sellaista tilannetta tai viranomaisen toimea, joka on merkityksellinen unionin talousarvion moitteettoman varainhoidon tai unionin taloudellisten etujen suojaamisen kannalta, kuten ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään.
60. Koska pelkästään sen toteaminen, että oikeusvaltion periaatteita on rikottu, ei riitä käynnistämään ehdollisuusasetuksen soveltamista, komission yksiköt arvioivat, vaikuttaako oikeusvaltion periaatteiden rikkominen unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisiin etuihin tai uhkaako se vakavasti vaikuttaa niihin, kun otetaan huomioon näiden suuntaviivojen 2.2 jaksossa analysoidut kriteerit. Komissio antaa erityistä painoarvoa sellaisille korjaaville toimenpiteille tai muille oikeussuojakeinoille, joita se on jo toteuttanut vastaavissa tapauksissa edellä 3 jaksossa tarkoitettujen menettelyjen tai muiden unionin lainsäädäntöön sisältyvien menettelyjen mukaisesti, edellyttäen, että niillä on ollut yhteys tilanteisiin, jotka ovat ehdollisuusasetuksen mukaisesti osoitus oikeusvaltion periaatteiden rikkomisesta.
61. Komission yksiköt arvioivat lopuksi, onko yksilöidyllä oikeusvaltion periaatteiden rikkomisella riittävän suora yhteys unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvaan vaikutukseen. Tässä yhteydessä komissio katsoo, että Euroopan unionin tuomioistuimen lopulliset ratkaisut ja sellaiset aiemmat korjaavat toimenpiteet tai muut oikeussuojakeinot, joita komissio on jo toteuttanut vastaavissa tapauksissa edellä 3 jaksossa tarkoitettujen menettelyjen mukaisesti, ovat erityisen merkityksellisiä.

5.2. Tietolähteet

62. Komissio pyrkii arvioimaan ehdollisuusasetuksen soveltamisen kannalta merkityksellisiä kysymyksiä huolellisesti ja perusteellisesti laajan näytön perusteella siltä osin kuin on tarpeen ehdollisuusasetuksen soveltamedellytysten täyttämiseksi. Näytön laajuutta tarkastellaan kunkin tapauksen asiasisällön perusteella ottaen huomioon kaikki merkitykselliset olosuhteet. Komissio varmistaa, että sen käyttämät tiedot ovat merkityksellisiä ja että niiden lähteet ovat luotettavia.

5.2.1. Yleiset tietolähteet

63. Komissio pyrkii käyttämään useita lähteitä, joiden avulla se yksilöi, ristiintarkastaa ja arvioi kulloisiakin oikeusvaltion periaatteiden rikkomisia, tehdäkseen omat päätelmänsä siitä, täytyvätkö ehdollisuusasetuksessa asetetut edellytykset. Ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 16 kappaleessa mainitaan yksittäisiä lähteitä, kuten "Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiot, Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kertomukset, komission oikeusvaltiota koskeva vuosikertomus ja EU:n oikeusalan tulostaulu, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) ja tapauksen mukaan Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) kertomukset sekä päätelmät ja suositukset, joita tuottavat

⁽⁵⁹⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 233 ja 235 kohta; Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 265 ja 283 kohta.

⁽⁶⁰⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 240 kohta.

asiaankuuluvat kansainväliset järjestöt ja verkostot, mukaan lukien Euroopan neuvoston elimet kuten Euroopan neuvoston lahjonnan vastainen valtioiden ryhmä (GRECO) ja Venetsian komissio, erityisesti sen luettelo oikeusvaltion arviointiperusteista, sekä Euroopan korkeimpien oikeuksien ja tuomarineuvostojen verkostot”.

64. Näillä lähteillä ei ole erityistä tai ehdotonta todistusvoimaa, ja komissio ottaa niiden lisäksi tarvittaessa huomioon myös muita merkityksellisiä tietoja. Tällaisia voivat olla esimerkiksi komission vuotuiset kertomukset Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaamisesta ja petostentorjunnasta, jäljempänä 'PIF-kertomukset', ja niihin liittyvät Euroopan parlamentin vuotuiset päätöslauselmat, komission, OLAFin ja EPPOn kertomusten perustana olevat tiedot, komission yksiköiden tarkastuskertomuksiin sisältyvät tiedot ja kansallisilta viranomaisilta ja sidosryhmiltä saadut tiedot sekä muut julkisesti saatavilla olevat tiedot, kuten kansallisten tuomioistuinten tuomiot tai kansallisten viranomaisten päätökset.
65. Komissiolla on myös mahdollisuus ottaa suoraan yhteyttä muihin elimiin ja tunnustettuihin instituutioihin, kuten petostentorjunnan kansalliseen koordinoituyksikköön (AFCOS). Vaikka ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 16 kappaleessa todetaan, että komissio ”voisi tarvittaessa kuulla Euroopan unionin perusoikeusvirastoa ja Venetsian komissiota perusteellisen laadullisen arvioinnin valmistelua varten”, tämä kuulemismahdollisuus ei rajoitu näihin kahteen elimeen, ja komissio ottaa yhteyttä kaikkiin sellaisiin toimielimiin tai elimiin, joita se pitää tarpeellisina pystyäkseen yksilöimään oikeusvaltion periaatteiden rikkomisista ja arvioimaan tehokkaammin tapauksia ehdollisuusasetuksen nojalla.

5.2.2. Kantelut

66. Yhtenä arvokkaana tietolähteenä ovat kaikkien sellaisten kolmansien osapuolten tekemät perustellut kantelut, joilla voi olla asian kannalta merkityksellistä tietoa tai näyttöä sellaisista oikeusvaltion periaatteiden rikkomisista, jotka voivat vaikuttaa tai jotka voivat vakavasti uhata vaikuttaa unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen riittävän suoraan.
67. Koska ehdollisuusasetus on talousarviota koskeva väline, siinä ei säädetä kantelijalle tarjolla olevista oikeussuojakeinoista ⁽⁶¹⁾. Kantelijat, jotka hakevat heille osoitettuja korjaavia toimenpiteitä, kuten vahingonkorvauksia, eivät voi saada niitä komissiolta, mutta he voivat harkita kantelujen tekemistä kansallisille viranomaisille tai nostaa kanteita kansallisissa tuomioistuimissa. Euroopan unioni tarjoaa mahdollisuuden tehdä kanteluja EU:n tasolla. Erityisesti jos jäsenvaltio ei noudata unionin lainsäädäntöä, jokainen kansalainen, yritys tai muu sidosryhmä voi ilmoittaa rikkomisesta komissiolle ⁽⁶²⁾.
68. Saatuaan ehdollisuusasetukseen liittyvän kantelun komission yksiköt arvioivat, sisältääkö se perusteltuja tietoja ja perusteltua näyttöä, joita komissio voi käyttää ehdollisuusasetuksen mukaisessa arvioinnissaan. Tältä osin on huomattava, että kantelut, joissa viitataan oikeusvaltion periaatteiden rikkomiseen täsmentämättä millään tavoin siitä mahdollisesti aiheutuvaan, unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen kohdistuvaa vaikutusta tai uhkaa, eivät riitä perusteeksi sille, että ehdollisuusasetuksen mukaisten edellytysten katsotaan täyttyneen, paitsi jos komissio toteaa kyseisen vaikutuksen tai uhan lisäperusteiden pohjalta. Kunkin tapauksen olosuhteista riippuen komission yksiköt voivat pyytää kantelijaa toimittamaan lisätietoja kantelun tueksi tietyssä määräajassa. Jos lisätietoja ei toimiteta asetetussa määräajassa, komissio pitää toimitetut tiedot tallessa, mutta se ei voi ryhtyä jatkotoimiin kantelun johdosta.
69. Jos toimitetut tiedot ovat riittävän perusteltuja ja merkityksellisiä käytettäväksi komission arvioinnissa, komission yksiköt voivat tarvittaessa pyytää lisätietoja tai näyttöä. Jos se katsotaan aiheelliseksi, komission yksiköt voivat myös tavata kantelijan tai tämän edustajan selventääkseen esitettyjä väitteitä ja keskustellakseen kanteluun liittyvistä

⁽⁶¹⁾ Tämä ei vaikuta ehdollisuusasetuksen mukaiseen unionin rahoituksen lopullisten saajien ja edunsaajien laillisten oikeuksien suojeleluun, ks. 6 jakso jäljempänä.

⁽⁶²⁾ Luettelo näistä muista resursseista, myös unionin oikeuden lainsäädännön rikkomista koskeva kantelulomake, on saatavilla osoitteessa https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/complaints-about-breaches-eu-law/how-make-complaint-eu-level_en.

erityisistä kysymyksistä. Komission yksiköt voivat ehdollisuusasetuksen 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti myös ottaa yhteyttä muihin elimiin tai toimielimiin kantelijan toimittamien tietojen osalta vahvistaakseen tai täydentääkseen kantelijan toimittamia tietoja ja näyttöä.

70. Komissio pyrkii ilmoittamaan kantelijoille ehdotuksensa kantelun johdosta toteutettaviksi toimenpiteiksi ohjeellisen määräajan [kuten kahdeksan kuukauden] kuluessa kantelun vastaanottamisesta. Tämä riippuu kuitenkin kunkin tapauksen olosuhteista ja erityisesti siitä, onko komissio saanut kantelijalta riittävät tiedot. Jos komissio päättää aloittaa ehdollisuusasetuksen 6 artiklassa säädetyn menettelyn ja ehdottaa neuvostolle aiheellisia toimenpiteitä, se ilmoittaa periaatteessa asiasta kantelijalle 1) lähetettyään ilmoituskirjeen jäsenvaltiolle ja 2) lähetettyään ehdotuksensa neuvostolle.
71. Helpottaakseen kantelujen tekemistä ehdollisuusasetuksen nojalla komissio on perustanut budjettipääosastoonsa kuuluvan varainhoidon keskusyksikön yhteyteen sähköpostiosoitteen BUDG-CONDITIONALITY-REGIME-COMPLAINTS@ec.europa.eu, jota käyttämällä kolmas osapuoli voi saattaa komission tietoon ehdollisuusasetuksen kannalta merkityksellisiä oikeusvaltion periaatteiden väitetyjä rikkomisia. Suuntaviivojen liitteessä II esitetään tiedot, jotka voidaan sisällyttää komissiolle osoitettuihin yhteydenottoihin, sekä suositeltava lomake, jota voidaan käyttää tällaisten kantelujen tekemiseen. Ellei toisin sovita, kantelijan henkilöllisyys pidetään ehdottoman luottamuksellisena, ja komissio varmistaa, että direktiivissä (EU) 2019/1937 ⁽⁶³⁾ vahvistettuja sääntöjä noudatetaan.

5.2.3. Alustava yhteydenpito asianomaisen jäsenvaltion kanssa

72. Komissio voi ottaa yhteyttä asianomaiseen jäsenvaltioon ennen ehdollisuusasetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisen kirjallisen ilmoituksen lähettämistä, jos tämä on tarpeen komission alustavaa arviointia varten. Näin ollen jos komissio ei kantelun tai muiden hankkimiensa tietojen perusteella pysty vielä määrittämään, onko sillä perusteltu syy katsoa ehdollisuusasetuksen 4 artiklassa säädettyjen edellytysten täyttyvän, sen olisi voitava ottaa yhteyttä asianomaiseen jäsenvaltioon kerätäkseen mahdollisesti tarvitsemansa tiedot tai selvitykset kohtuullisissa ja asianmukaisissa määräajassa. Jäsenvaltio voi samassa määräajassa käyttää hyväkseen mahdollisuutta korjata tilanne.
73. Tällaisissa tapauksissa komissio pyrkii käymään avointa vuoropuhelua asianomaisen jäsenvaltion kanssa yhteistyön tiivistämiseksi ja mahdollisesti myös ongelmien ratkaisemiseksi varhaisessa vaiheessa. Tämä lähestymistapa kuvastaa myös SEU-sopimuksen 4 artiklan 3 kohtaan sisältyvää vilpittömän yhteistyön periaatetta sekä sitä, että yksi ehdollisuusasetuksen keskeisistä tavoitteista on ennaltaehkäisy. Jos komissio pyytää jäsenvaltiolta alustavia kirjallisia selvennyksiä, se asettaa määräajat, joissa otetaan huomioon pyydettyjen selvennysten laajuus ja monimutkaisuus.
74. Jos asianomainen jäsenvaltio ei reagoi tai tee yhteistyötä komission asettamassa määräajassa, komissio viimeistelee alustavan arviointinsa käytettävissään olevien tietojen perusteella viipymättä.
75. Silloin kun alustava yhteydenpito on katsottu tarpeelliseksi, komissio soveltaa kaikissa alustavissa yhteydenotoissaan jäsenvaltioihin samoja objektiivisuuden, puolueettomuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteita, joita se soveltaa koko menettelyn ja arviointinsa ajan.

5.3. Ehdollisuusasetuksen 6 artiklan mukainen virallinen menettely

76. Jos komissio toteaa, että sillä on perusteltu syy katsoa, että ehdollisuusasetuksessa vahvistetut toimenpiteiden hyväksymisen edellytykset täyttyvät ja että se ei voi suojata unionin talousarviota tehokkaammin muiden unionin lainsäädännössä säädettyjen menettelyjen avulla, se lähettää asianomaiselle jäsenvaltiolle kirjallisen ilmoituksen, jossa esitetään komission havaintojen perusteena olevat tosiseikat ja erityiset perusteet, ja käynnistää ehdollisuusasetuksen 6 artiklan mukaisen menettelyn, jäljempänä 'menettely'.

⁽⁶³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937, annettu 23 päivänä lokakuuta 2019, unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (EUVL L 305, 26.11.2019, s. 17).

77. Asianomaisen jäsenvaltion olisi toimitettava vaaditut tiedot, ja se voi ehdottaa tai hyväksyä korjaavia toimenpiteitä kirjallisessa ilmoituksessa tai ehdollisuusasetuksen 6 artiklan 7 kohdan mukaisissa huomautuksissa koskevassa pyynnössä esitettyjen komission havaintojen ratkaisemiseksi. Jäsenvaltion on toimittava komission asettamassa määräajassa, joka on vähintään yksi kuukausi ja enintään kolme kuukautta ilmoituksen tai huomautuksia koskevan pyynnön päivämäärästä⁽⁶⁴⁾. Jos komissio toteaa ehdollisuusasetuksen 6 artiklan 1–7 kohdassa säädetyn tietojenvaihdon perusteella, että ehdollisuusasetuksen soveltamisedellytykset täyttyvät ja että mahdollisesti ehdotetut korjaavat toimenpiteet eivät ole riittäviä, se ehdottaa neuvostolle toimenpiteiden hyväksymistä unionin talousarvion tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi.
78. Kun komissio harkitsee toimenpiteiden ehdottamista, se arvioi asianmukaisesti saamansa tiedot ja asianomaisen jäsenvaltion menettelyn aikana esittämät huomautukset⁽⁶⁵⁾ sekä menettelyn aikana ehdotettujen korjaavien toimenpiteiden riittävyyden. Arvioidessaan, mitä toimenpiteitä voidaan ehdottaa, komissio hyödyntää myös kaikkia tietoja, jotka on saatu mahdollisessa aiemmassa yhteydenpidossa asianomaisen jäsenvaltion kanssa, tapauksen mukaan myös menettelyn aloittamista edeltäneessä yhteydenpidossa, samoin kuin kaikkia käytettävissä olevista lähteistä saatavia asiaankuuluvia tietoja, mukaan lukien unionin toimielinten ja elinten, muiden asiaankuuluvien kansainvälisten järjestöjen ja muiden tunnustettujen instituutioiden päätökset, päätelmät ja suositukset.
79. Menettelyllä taataan asianomaisen jäsenvaltion prosessuaalisten oikeuksien suoja, ja sen toteutuksessa noudatetaan objektiivisuuden, syrjimättömyyden ja jäsenvaltioiden yhdenvertaisen kohtelun periaatteita sekä puolueettomuuteen ja näyttöön perustuvaa lähestymistapaa⁽⁶⁶⁾. Ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 23 kappaleen mukaisesti komissio sitoutuu käyttämään mahdollisimman tehokkaasti SEUT-sopimuksen 237 artiklan ja neuvoston työjärjestyksen⁽⁶⁷⁾ mukaisia oikeuksiaan tavoitteena varmistaa, että neuvosto tekee oikea-aikaisen päätöksen toimenpideehdotuksesta⁽⁶⁸⁾.

5.4. Toimenpiteiden kumoamisenmenettely

80. Sen jälkeen kun neuvosto on hyväksynyt toimenpiteet, komissio seuraa säännöllisesti tilannetta asianomaisessa jäsenvaltiossa. Ehdollisuusasetuksen 7 artiklan 2 kohdan mukaan komissio arvioi asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä tai omasta aloitteestaan ja viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun neuvosto on hyväksynyt toimenpiteet, asianomaisen jäsenvaltion tilanteen ottaen huomioon sen toimittaman näytön sekä asianomaisen jäsenvaltion mahdollisesti hyväksymien korjaavien toimenpiteiden riittävyyden.
81. Asianomainen jäsenvaltio voi milloin tahansa hyväksyä uusia korjaavia toimenpiteitä ja toimittaa komissiolle kirjallisen ilmoituksen, johon sisältyy asiaa koskevaa näyttöä, sen osoittamiseksi, että toimenpiteiden hyväksymisen edellytykset eivät enää täyty.
82. Arvioidessaan asianomaisen jäsenvaltion toimittamaa kirjallista ilmoitusta tai muita tietoja, jotka komissio on saanut sen jälkeen, kun neuvosto on hyväksynyt toimenpiteet, komissio noudattaa näiden suuntaviivojen 5.1 jaksossa esitettyjä menetelmiä ja objektiivisuuden, puolueettomuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteita. Komissio käyttää arvioinnin tukena kaikkia näiden suuntaviivojen 5.2 jaksossa mainittuja tietolähteitä⁽⁶⁹⁾, joista peräisin olevat tiedot on saatu sen jälkeen, kun neuvosto on hyväksynyt toimenpiteet.
83. Mikäli komissio toteaa sen jälkeen, kun se on arvioinut jäsenvaltion toimittaman kirjallisen ilmoituksen tai muut tiedot, jotka se on kerännyt neuvoston hyväksytyistä toimenpiteistä, ettei se voi perustellusti katsoa, että toimenpiteiden hyväksymiseen johtanut tilanne on korjaantunut, se voi pyytää lisätietoja asianomaiselta jäsenvaltiolta tai miltä tahansa kolmannelta osapuolelta, jolla voi olla merkityksellisiä tietoja, ennen lopullisen arvion tekemistä ehdollisuusasetuksen 7 artiklan 2 kohdan viimeisen alakohdan ja 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

⁽⁶⁴⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen 6 artiklan 5 kohta.

⁽⁶⁵⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen 6 artiklan 7 kohta.

⁽⁶⁶⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 26 kappale.

⁽⁶⁷⁾ Neuvoston päätös 2009/937/EU, tehty 1 päivänä joulukuuta 2009, neuvoston työjärjestyksen hyväksymisestä (EUVL L 325, 11.12.2009, s. 35).

⁽⁶⁸⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen 6 artiklan 10 kohta.

⁽⁶⁹⁾ Ehdollisuusasetuksen 7 artiklan 2 kohdan viimeisen alakohdan ja 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

84. Asianomaisen jäsenvaltion olisi toimitettava vaaditut tiedot komission asettamassa määräajassa, joka on vähintään yksi kuukausi ja enintään kolme kuukautta ilmoituksen tai huomautuksia koskevan pyynnön päivämäärästä, ja se voi vastata komission esittämiin ongelmiin ehdottamalla uusia korjaavia toimenpiteitä tai mukauttamalla aiemmin ehdotettuja korjaavia toimenpiteitä samassa määräajassa ⁽⁷⁰⁾. Jos komissio katsoo tämän tietojenvaihdon ja lopullisen arvionsa perusteella, että toimenpiteiden hyväksymiseen johtanut tilanne on korjattu, se antaa ehdollisuusasetuksen 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti neuvostolle ehdotuksen täytäntöönpanopäätökseksi hyväksytyjen toimenpiteiden kumoamisesta. Jos komissio katsoo, että toimenpiteiden hyväksymiseen johtanut tilanne on korjaantunut osittain, se antaa neuvostolle ehdotuksen täytäntöönpanopäätökseksi hyväksytyjen toimenpiteiden mukauttamisesta.
85. Toimenpiteitä voidaan kumota tai mukauttaa silloin, kun oikeusvaltion periaatteiden rikkomiset eivät jatkumisestaan huolimatta enää vaikuta unionin talousarvioon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen ⁽⁷¹⁾. Jos komissio katsoo, että toimenpiteiden hyväksymiseen johtanut tilanne ei ole korjaantunut, se osoittaa asianomaiselle jäsenvaltiolle perustellun päätöksen ja ilmoittaa tästä neuvostolle.
86. Menettelyllä taataan asianomaisen jäsenvaltion prosessuaalisten oikeuksien suoja, ja sen toteutuksessa noudatetaan objektiivisuuden, syrjimättömyyden ja jäsenvaltioiden yhdenvertaisen kohtelun periaatteita sekä puolueettomuuteen ja näyttöön perustuvaa lähestymistapaa ⁽⁷²⁾. Ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 23 kappaleen mukaisesti komission sitoutuu käyttämään mahdollisimman tehokkaasti SEUT-sopimuksen 237 artiklan ja neuvoston työjärjestyksen ⁽⁷³⁾ mukaisia oikeuksiaan tavoitteena varmistaa, että neuvosto tekee oikea-aikaisen päätöksen toimenpiteiden kumoamista tai mukauttamista koskevasta ehdotuksesta ⁽⁷⁴⁾.

6. Ehdollisuusasetuksen mukainen unionin varojen lopullisten saajien ja edunsaajien oikeuksien suojele

87. Ehdollisuusasetuksen nojalla hyväksytyillä toimenpiteillä on rahoituksellisia tai taloudellisia vaikutuksia. Näiden vaikutusten olisi kuitenkin rajoitettava asianomaiseen jäsenvaltioon tai joissain tapauksissa tiettyihin varoja hallinnoiviin kansallisiin elimiin. Jollei toimenpiteiden hyväksymistä koskevassa päätöksessä säädetä toisin asianmukaisesti perustelluista syistä ja unionin lainsäädännön mukaisesti, toimenpiteiden määräämisen ei pitäisi vaikuttaa valtiollisten elinten ja jäsenvaltioiden olemassa oleviin velvollisuuksiin suorittaa maksuja sellaisille lopullisille varojen saajille tai edunsaajille, jotka ovat niihin oikeutettuja kyseessä olevan unionin ohjelman tai rahaston puitteissa.
88. Toimenpiteet voivat koskea mitä tahansa unionin rahastoja tai ohjelmia riippumatta siitä, mitä unionin talousarvion hallinnointitapaa niihin sovelletaan eli toteutetaanko niitä suoraan (jolloin toteuttajina ovat komission yksiköt tai toimeenpanovirastot ⁽⁷⁵⁾), välillisesti (jolloin toteuttajina ovat varainhoitoasetuksen 62 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetut elimet) tai yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa (hallinnointi yhteistyössä ⁽⁷⁶⁾).
89. Toimenpiteiden määrääminen ei vaikuta valtiollisten elinten ja jäsenvaltioiden olemassa oleviin velvollisuuksiin toteuttaa ohjelmaan tai rahastoon, oli sen hallinnointitapa mikä tahansa, liittyviä toimia eikä etenkin niiden oikeudellisiin velvollisuuksiin suorittaa maksuja lopullisille varojen saajille tai edunsaajille niiden sovellettavien unionin asiakirjojen ja säädösten mukaisesti, joissa kyseiset velvollisuudet on asetettu, jollei toimenpiteiden määräämistä koskevassa päätöksessä toisin säädetä.
90. Toisin sanoen valtiolliset elimet tai jäsenvaltiot eivät voi käyttää neuvoston hyväksymiä asianmukaisia toimenpiteitä perusteluna olla noudattamatta olemassa olevia velvollisuuksia, joita niillä on suhteessa lopullisiin varojen saajiin tai edunsaajiin ja jotka liittyvät sovellettavien sääntöjen mukaisiin maksuihin.

⁽⁷⁰⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen 7 artiklan 2 kohdan viimeinen virke yhdessä 6 artiklan 5 kohdan kanssa.

⁽⁷¹⁾ Ks. tuomio 16. helmikuuta 2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 178 kohta. ja tuomio 16. helmikuuta 2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 217 kohta.

⁽⁷²⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 26 kappale.

⁽⁷³⁾ Neuvoston päätös 2009/937/EU, tehty 1 päivänä joulukuuta 2009, neuvoston työjärjestyksen hyväksymisestä (EUVL L 325, 11.12.2009, s. 35).

⁽⁷⁴⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen 6 artiklan 10 kohta.

⁽⁷⁵⁾ Ks. varainhoitoasetuksen 62 artiklan 1 kohdan a alakohta.

⁽⁷⁶⁾ Ks. varainhoitoasetuksen 63 artikla.

91. Ehdollisuusasetuksen 5 artiklan 2 kohdassa säädetään, että asianmukaisten toimenpiteiden määrääminen ei vaikuta valtiollisten elinten tai jäsenvaltioiden velvollisuuksiin toteuttaa sellaiseen ohjelmaan tai rahastoon liittyviä toimia, jota toimenpide koskee, eikä varsinkaan velvollisuuksiin, joita niillä on suhteessa lopullisiin varojen saajiin tai edunsaajiin, jollei toimenpiteiden hyväksymistä koskevassa päätöksessä toisin säädetä. Komissio katsoo, että sen toteaminen, onko perusteltua, että asianmukaiset toimenpiteet vaikuttavat edunsaajien tai lopullisten varojen saajien oikeuksiin, edellyttää tapauskohtaista arviointia. Komissio arvioi tältä osin kaikki merkitykselliset tiedot. Tässä vaiheessa komissio katsoo, että jos edunsaaja tai lopullinen varojen saaja on osallistunut oikeusvaltion periaatteiden rikkomiseen, kuten silloin, kun on kyse korruptiosta, järjestelmätason petoksista ja eturistiriidoista, ehdollisuusasetuksen nojalla hyväksytyt toimenpiteet voivat periaatteessa vaikuttaa myös kyseiseen edunsaajaan tai varojen saajaan. Jos komissio on tietoinen tällaisesta toiminnasta, se sisällyttää neuvostolle esittämäänsä ehdotukseen i) päätelmänsä siitä, pitäisikö ehdotettujen toimenpiteiden vaikuttaa kyseessä oleviin lopullisiin edunsaajiin tai varojen saajiin, ii) perustelut tälle päätelmälle ja iii) erityisesti kyseisiä edunsaajia tai varojen saajia koskevan ehdotuksen.

Tiedonjakovälineet ja raportointi

92. Unionin ohjelmien tai rahastojen edunsaajille tai lopullisille varojen saajille olisi tiedotettava oikeuksista, jotka niillä on ehdollisuusasetuksen nojalla. Tätä varten komissio on perustanut verkkosivuston, joka sisältää kansalaisille, mukaan lukien edunsaajat ja lopulliset varojen saajat, osoitettua epävirallista ohjeistusta: https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/protection-eu-budget/rule-law-conditionality-regulation_fi. Ne voivat myös ilmoittaa komissiolle ehdollisuusasetuksen soveltamisen kannalta merkityksellisistä tapauksista täyttämällä kyseisellä verkkosivustolla olevan kantelulomakkeen ja lähettämällä sen sähköpostiosoitteeseen BUDG-CONDITIONALITY-REGIME-COMPLAINTS@ec.europa.eu. Komissio julkaisee verkkosivustollaan tiedot toimenpiteistä, jotka neuvosto on hyväksynyt komission ehdotuksen perusteella, jotta edunsaajat ja lopulliset varojen saajat ovat tietoisia kullekin jäsenvaltiolle määrätystä toimenpiteistä.
93. Jos sen jälkeen, kun neuvosto on määrännyt asianmukaisia toimenpiteitä ehdollisuusasetuksen nojalla, asianomainen jäsenvaltio kieltäytyy suorittamasta maksujaan toimenpiteiden kohteena olevien unionin ohjelmien tai rahastojen edunsaajille tai lopullisille varojen saajille, olisi edunsaajien ja lopullisten varojen saajien ensin saatettava asia toimivaltaisten kansallisten viranomaisten käsiteltäväksi hyödyntämällä kaikkia keinoja, jotka ovat niiden käytettävissä sovellettavien kansallisten sääntöjen nojalla, mukaan lukien kantelu kyseisen jäsenvaltion asianomaiselle viranomaiselle. Jos tällaisia keinoja ei ole käytettävissä tai ne eivät ole tehokkaita ⁽⁷⁷⁾, edunsaajien olisi ilmoitettava asiasta komissiolle ja mahdollisuuksien mukaan toimitettava asiasta näyttöä. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että oikeudellisten toimien perusteella toteutetaan asianmukaisia jatkotoimia sovellettavan oikeudellisen kehyksen mukaisesti.
94. Edunsaajat tai lopulliset varojen saajat voisivat ilmoittaa komissiolle ehdollisuusasetuksen 5 artiklan 2 kohdan mahdollisista rikkomisista, jos asia koskee niitä suoraan. Edunsaajien tai lopullisten varojen saajien olisi ilmoituksissaan esitettävä selkeästi i) oikeusperusta, jonka nojalla niillä on oikeus saada maksu jäsenvaltiolta, ii) se, että jäsenvaltio ei ole noudattanut asianomaisen unionin ohjelman tai rahaston sääntöjen mukaista maksuvelvollisuuttaan, iii) jo toteutetut oikeudelliset toimet ja niiden mahdolliset tulokset sekä toimitettava kaikki tarvittavat todisteet ja asiakirjat osoittaakseen kyseisten toimien käynnistämisen sekä sen, että jäsenvaltio ei ole noudattanut ehdollisuusasetuksen 5 artiklan mukaisia velvoitteitaan (jos saatavilla). Ilmoitusten olisi sisällettävä kaikki näiden suuntaviivojen liitteessä III edellytetyt tiedot.
95. SEUT-sopimuksen 339 artiklan ja henkilöstösääntöjen 17 artiklan mukaan unionin virkamiehet ja muu henkilöstö eivät saa ilmaista salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja. Komissio varmistaa myös, että direktiivissä (EU) 2019/1937 vahvistettuja sääntöjä noudatetaan ⁽⁷⁸⁾.
96. Kun unionin varoja hallinnoidaan yhteistyössä, jäsenvaltioiden, joita ehdollisuusasetuksen nojalla hyväksytyt toimenpiteet koskevat, on raportoitava komissiolle, mihin toimiin ne ovat käytännössä ryhtyneet noudattaakseen velvollisuuttaan suorittaa maksuja toimenpiteiden kohteena olevien unionin ohjelmien tai rahastojenedunsaajille tai

⁽⁷⁷⁾ Esimerkiksi tapauksissa, joissa kansalliset viranomaiset viivyttävät edunsaajan toimiin liittyvää vastausta tai päätöstä kohtuuttomasti.

⁽⁷⁸⁾ Lisätietoja siitä, miten komissio käsittelee kanteluita, on saatavilla osoitteessa https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/complaints-about-breaches-eu-law/how-make-complaint-eu-level_fi.

lopullisille varojen saajille. Raportoinnin yhteydessä olisi esitettävä tiedot ja todisteet näiden velvollisuuksien noudattamisesta (esim. asiaankuuluva kirjanpito- ja muu asiakirja-aineisto), ja tiedot olisi raportoitava kolmen kuukauden välein toimenpiteiden hyväksymisestä ⁽⁷⁹⁾.

97. Ehdollisuusasetuksen 5 artiklan 2 kohdassa säädetyn raportoinnin ja muiden asianomaisen jäsenvaltion toimittamien todisteiden sekä muiden kerättyjen ja lopullisilta varojen saajilta tai edunsaajilta saatujen tietojen perusteella komissio tarkistaa, onko ehdollisuusasetuksen ja muun yhteistyössä toteutettavaan varojen hallintointiin sovellettavan unionin lainsäädännön mukaisia velvollisuuksia suorittaa maksuja lopullisille varojen saajille tai edunsaajille noudatettu. Komissio tekee tarvittaessa kaikkensa sen varmistamiseksi, että kaikki määrät, jotka valtiollisten elinten tai jäsenvaltioiden on maksettava, tosiasiallisesti maksetaan lopullisille varojen saajille tai edunsaajille asiaa koskevien alakohtaisten sääntöjen mukaisesti. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sovellettavan unionin lainsäädännön mukaisten rahoitusoikaisujen tekemistä ⁽⁸⁰⁾. Komissio voi myös päättää aloittaa rikkomusmenettelyn asianomaista jäsenvaltiota vastaan varmistaakseen, että se noudattaa asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa säädettyä velvollisuuttaan. Ennen kuin komissio toteuttaa toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että jäsenvaltiot noudattavat velvollisuuttaan suorittaa maksuja lopullisille varojen saajille tai edunsaajille, se varmistaa, että asianomaisen jäsenvaltion prosessuaalisia oikeuksia kunnioitetaan.

7. Suuntaviivojen tarkistaminen

98. Oikeusvarmuuden takaamiseksi komissio voi tarkistaa näitä suuntaviivoja myöhemmin ottaakseen huomioon käytäntöjensä muuttumisen, unionin lainsäädäntöön tehdyt merkitykselliset muutokset tai Euroopan unionin tuomioistuimen asiaa koskevan oikeuskäytännön. Suuntaviivojen tarkistamisen yhteydessä komissio kuulee jäsenvaltioita ja Euroopan parlamenttia.

⁽⁷⁹⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen 5 artiklan 2 kohta ja johdanto-osan 19 kappale.

⁽⁸⁰⁾ Ks. ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 19 kappale.

LIITE I

Oikeusvaltion periaatteiden rikkominen

Esimerkkejä oikeusvaltion periaatteiden rikkomisesta (ehdollisuusasetuksen 3 artikla)

- a) Oikeuslaitoksen riippumattomuuden vaarantaminen. Tältä osin ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 10 kappaleessa todetaan seuraavaa: "Oikeuslaitoksen riippumattomuus edellyttää erityisesti sitä, että asianomainen lainkäyttöelin voi hoitaa sekä asiaankuuluvien sääntöjen mukaan että käytännössä lainkäyttötehtävänsä täysin itsenäisesti, niin että se ei ole hierarkkisessa tai alisteisessa suhteessa mihinkään tahoon eikä ota vastaan määräyksiä tai ohjeita miltään taholta, ja on siis suojattu sellaisilta ulkopuolisilta toimenpiteiltä tai painostuksilta, jotka voivat vaarantaa sen jäsenten päätöksenteon riippumattomuuden ja vaikuttaa heidän ratkaisuihinsa. Riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeet edellyttävät sellaisten sääntöjen olemassaoloa, jotka koskevat muun muassa elimen kokoonpanoa, nimitystä ja toimikauden kestoa sekä perusteita, jotka koskevat elimen jäsenten jääviyttä ja erottamista, ja joiden perusteella yksityisten perustellut epäilyt siltä osin, onko kyseinen elin täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, onko se täysin puolueeton vastakkain oleviin intresseihin nähden, voidaan sivuuttaa."
- Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan "riippumattomuuden käsite edellyttää muun muassa, että asianomainen elin huolehtii tuomiovallan käyttöön liittyvistä tehtävistään itsenäisesti olematta missään hierarkkisessa tai alisteisessa suhteessa mihinkään tahoon ja ottamatta vastaan määräyksiä tai ohjeita miltään taholta ja että se on täten suojattu sellaisilta ulkoisilta toimenpiteiltä tai painostuksilta, jotka voivat vaarantaa sen jäsenten päätöksenteon riippumattomuuden ja vaikuttaa heidän ratkaisuihinsa" ⁽¹⁾.
- b) Se, että laiminlyödään viranomaisten tekemien mielivaltaisten tai laittomien päätösten ehkäiseminen ja oikaiseminen taikka niistä rankaiseminen, esimerkiksi
- silloin, kun päätöksen tekijä on lainvalvontaviranomainen
  - epäämällä viranomaisilta, myös lainvalvontaviranomaisilta, taloudellisia ja henkilöresursseja ja haittaamalla näin niiden asianmukaista toimintaa
  - jättämällä varmistamatta, että eturistiriitoja ei synny.
- Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tällaiset tilanteet voivat johtaa siihen, ettei toimeenpanovallan väärinkäytön kieltävää periaatetta tai tehokkaan oikeussuojan periaatetta noudateta ⁽²⁾.
- c) Se, että rajoitetaan oikeussuojakeinojen saatavuutta ja tehokkuutta, mukaan lukien
- rajoittavilla menettelytapasäännöillä
  - puuttuvalla tuomioiden täytäntöönpanolla
  - rajoittamalla lainrikkomisiin liittyvän tutkinnan, syyttämisen ja rankaisemisen tehokkuutta.
- Edellä esitettyyn liittyen ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 8 ja 9 kappaleessa todetaan seuraavaa:
- "(8) Jäsenvaltiot voivat varmistaa moitteettoman varainhoidon toteutumisen ainoastaan sillä edellytyksellä, että viranomaiset toimivat lakien mukaisesti, että tutkinta- ja syyttäviviranomaiset käsittelevät tehokkaasti petostapaukset, mukaan lukien veropetokset, verovilppi, korruptio, eturistiriidat tai muut lainrikkomiset, ja että viranomaisten, myös lainvalvontaviranomaisten, mielivaltaiset tai laittomat päätökset voidaan saattaa riippumattomien tuomioistuinten ja Euroopan unionin tuomioistuimen tehokkaan valvonnan kohteeksi.
- (9) Oikeuslaitoksen riippumattomuus ja puolueettomuus olisi taattava aina, ja tutkinta- ja syyttäviviranomaisten olisi voitava hoitaa tehtävänsä asianmukaisesti. Oikeuslaitokset sekä tutkinta- ja syyttäviviranomaiset olisi varustettava riittävillä taloudellisilla ja henkilöresursseilla sekä menettelytavoilla, jotta ne voivat toimia tuloksellisesti ja tavalla, joka täysimääräisesti kunnioittaa oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, puolustuksen oikeuksien kunnioittaminen mukaan lukien. Lopulliset tuomiot olisi pantava täytäntöön tehokkaasti. Kyseiset edellytykset ovat vähimmäistäe sellaisia laittomia ja mielivaltaisia viranomaispäätöksiä vastaan, jotka voisivat vahingoittaa unionin taloudellisia etuja."

⁽¹⁾ Tuomio 27.2.2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses v. Tribunal de Contas, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, 44 kohta. Ks. esim. tuomio 24.6.2019, komissio v. Puolan tasavalta, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, ja tuomio 20.4.2021, Republika v. Il-Prim Ministru, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311.

⁽²⁾ Ks. tuomio 16.2.2022, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, 245 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö.

Esimerkkejä tilanteista tai viranomaisten toimista ⁽³⁾, joita oikeusvaltion periaatteiden rikkominen saattaa koskea (ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 2 kohta)

- a) Unionin talousarvion, mukaan lukien unionin talousarviosta taattavat lainat ja muut välineet, toteuttamisesta vastaavien viranomaisten asianmukainen toiminta, erityisesti julkisten hankintojen tai avustusten myöntämisenettelyjen yhteydessä.
- b) Varainhoidon valvontaa, seuranta ja tarkastuksia suorittavien viranomaisten sekä tehokkaiden ja avointen varainhoito- sekä vastuuvollisuusjärjestelmien asianmukainen toiminta. Tältä osin tuomioistuin on selventänyt, että "tehokkailla ja avoimilla varainhoito- sekä vastuuvollisuusjärjestelmillä" viitataan "varainhoitoon", joka sisältyy "moitteettoman varainhoidon" käsitteeseen, jota käytetään perussopimuksissa, erityisesti SEUT-sopimuksen 310 artiklan 5 kohdassa ja 317 artiklan ensimmäisessä kohdassa, ja jolla varainhoitoasetuksen 2 artiklan 59 alakohdassa vahvistetun määritelmän mukaan tarkoitetaan talousarvion toteuttamista taloudellisuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden periaatteiden mukaisesti. Lisäksi tuomioistuin on selventänyt, että taloudellisella "vastuuvollisuudella" viitataan erityisesti velvollisuuksiin, jotka liittyvät ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin varainhoidon valvontaan, seurantaan sekä tarkastuksiin, kun taas "tehokkailla ja avoimilla järjestelmillä" viitataan sellaisen järjestetyn säännösten käyttöönottoon, jolla varmistetaan tehokkaalla ja avoimella tavalla edellä kuvatun varainhoidon ja vastuuvollisuuden toteutuminen ⁽⁴⁾.
Lisäksi tuomioistuin on selventänyt, että taloudellisella "vastuuvollisuudella" viitataan erityisesti velvollisuuksiin, jotka liittyvät mainitun 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin varainhoidon valvontaan, seurantaan sekä tarkastuksiin, kun taas "tehokkailla ja avoimilla järjestelmillä" viitataan sellaisten sääntöjen käyttöönottoon, joilla varmistetaan tehokkaalla ja avoimella tavalla edellä kuvatun varainhoidon ja vastuuvollisuuden toteutuminen. ⁽⁵⁾
- c) Tutkinta- ja syyttäjäviranomaisten asianmukainen toiminta, joka liittyy tutkinta- ja syytetoimiin
- petosten, veropetokset mukaan lukien, johdosta, varsinkin tapauksissa, joissa petos voi estää verojen, kuten arvonlisäveron, tai tullimaksujen kantamisen ja vaikuttaa siten suoraan niihin resursseihin, joita unioni tarvitsee tavoitteidensa saavuttamiseen ja politiikkansa toteuttamiseen
  - sellaisten lahjonta- tai muiden unionin oikeuden rikkomistapausten johdosta, jotka liittyvät unionin talousarvion toteuttamiseen tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen.
- d) Riippumattomien tuomioistuinten suorittama tehokas oikeudellinen valvonta, joka kohdistuu ehdollisuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan a, b ja c alakohdassa mainittujen viranomaisten toimiin tai laiminlyönteihin.
Ehdollisuusasetuksen johdanto-osan 9 kappaleessa todetaan seuraavaa: "Oikeuslaitokset sekä tutkinta- ja syyttäjäviranomaiset olisi varustettava riittävillä taloudellisilla ja henkilöresursseilla sekä menettelytavoilla, jotta ne voivat toimia tuloksellisesti ja tavalla, joka täysimääräisesti kunnioittaa oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, puolustuksen oikeuksien kunnioittaminen mukaan lukien. Lopulliset tuomiot olisi pantava täytäntöön tehokkaasti. Kyseiset edellytykset ovat vähimmäistae sellaisia laittomia ja mielivaltaisia viranomaispäätöksiä vastaan, jotka voisivat vahingoittaa unionin taloudellisia etuja."
- e) Unionin talousarvion toteuttamiseen tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen liittyvien petosten, veropetokset mukaan lukien, tai lahjonta- tai muiden unionin oikeuden rikkomistapausten ehkäiseminen ja rangaistusten määrääminen niiden johdosta sekä tehokkaiden ja varoittavien seuraamusten määrääminen varojen saajille kansallisten tuomioistuinten tai hallintoviranomaisten toimesta.
- f) Aiheettömästi maksettujen varojen takaisinperintä.
- g) Tehokas ja oikea-aikainen yhteistyö Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) ja niiden jäsenvaltioiden tapauksessa, jotka osallistuvat Euroopan syyttäjänvirastoon (EPPO), kyseisen viraston kanssa näiden virastojen tutkinta- tai syytetoimissa, sovellettavien unionin säädösten nojalla ja vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti.

⁽³⁾ Nämä esimerkit ovat vain suuntaa-antavia, sillä myös muut tilanteet tai viranomaisten toimet, jotka ovat merkityksellisiä unionin talousarvion moitteettoman varainhoidon tai unionin taloudellisten etujen suojaamisen kannalta, voivat kuulua ehdollisuusasetuksen soveltamisalaan (ks. 4 artiklan 2 kohdan h alakohta).

⁽⁴⁾ Ks. tuomio 16.2.2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 333 kohta.

⁽⁵⁾ Ks. tuomio 16.2.2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, 333 kohta.

LIITE II

Tiedot, jotka olisi sisällytettävä kanteluihin ehdollisuusasetuksen mukaisista oikeusvaltion periaatteiden väitetyistä rikkomisista

Kantelun tekijän olisi annettava seuraavat tiedot, kun se ottaa yhteyttä komissioon ehdollisuusasetuksen mukaisista oikeusvaltion periaatteiden väitetyistä rikkomisista:

- Henkilöllisyys ja yhteystiedot ⁽¹⁾
- Tiedot siitä, miten oikeusvaltion periaatteita väitetään rikutun (mukaan lukien ne viranomaisten toimet tai laiminlyönnit, joiden väitetään rikkovan oikeusvaltion periaatteita), ja asiaa koskeva näyttö
- Tiedot siitä, miten väitetty rikkominen on ehdollisuusasetuksen kannalta merkityksellinen (kuvaus siitä, miten se vaikuttaa tai vakavasti uhkaa vaikuttaa unionin talousarvioon tai unionin taloudellisiin etuihin riittävän suoralla tavalla) ja asiaa koskeva näyttö
- Luettelo asiaan liittyvistä asiakirjoista, jotka voidaan pyynnöstä lähettää komissiolle.

Jotta ehdollisuusasetuksen soveltamisen kannalta merkityksellisten tietojen toimittaminen olisi helpompaa ja komissio saisi varmasti kaikki tarvittavat tiedot jäsennellyssä muodossa, käytettävissä on jäljempänä esitetty malli, joka on saatavilla osoitteessa https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/protection-eu-budget/rule-law-conditionality-regulation_fi.

⁽¹⁾ Kantelijan henkilöllisyyden ja hänen esittämänsä tiedot saa ilmoittaa asianomaiselle jäsenvaltiolle vain, jos kantelija antaa tähän ennakolta luvan. Tällöin on noudatettava muun muassa luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta 23 päivänä lokakuuta 2018 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2018/1725.

EUROOPAN KOMISSIO

Kantelu – Unionin talousarvioon tai taloudellisiin etuihin vaikuttava oikeusvaltion periaatteiden rikkominen

Asetus 2020/2092 yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi ("ehdollisuusasetus").

Tällä kantelulomakkeella voi ilmoittaa Euroopan komissiolle sellaisista oikeusvaltion periaatteiden rikkomisista jäsenvaltioissa, jotka vaikuttavat tai vakavasti uhkaavat vaikuttaa unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen riittävän suoraan.

Sen sijaan muunlaisista oikeusvaltion periaatteisiin liittyvistä rikkomisista voi ilmoittaa Euroopan komissiolle kantelulomakkeella, joka on saatavilla osoitteessa https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_fi/.

Tunnuksella * merkityt kentät ovat pakollisia. Merkitse tiedot lyhyesti ja jatka tarvittaessa erillisellä sivulla.

1. Henkilö- ja yhteystiedot

	Kantelun tekijä*	Kantelun tekijän edustaja (täytetään tarvittaessa)
Puhuttelunimike* Mr/Ms/Mrs		
Etunimi*		
Sukunimi*		
Organisaatio		
Osoite*		
Paikkakunta*		
Postinumero*		
Maa*		
Puhelin		
Sähköposti		
Kieli*		
Lähetetäänkö kirjeenvaihto kantelun tekijälle vai hänen edustajalleen*:	☐	☐

2. Millaista oikeusvaltion periaatteiden rikkomista kantelu koskee?*

Oikeuslaitoksen riippumattomuuden vaarantaminen	☐
Viranomaisten, myös lainvalvontaviranomaisten, mielivaltaisten tai laittomien päätösten ehkäisemisen ja oikaisemisen taikka kyseisistä päätöksistä rankaisemisen laiminlyöminen, esimerkiksi epäämällä viranomaisilta taloudellisia ja henkilöresursseja ja haittaamalla näin niiden asianmukaista toimintaa	☐
Sen varmistamatta jättäminen, että eturistiriitoja ei synny	☐

Oikeussuojakeinojen saatavuuden ja tehokkuuden rajoittaminen, esimerkiksi rajoittavilla menettelytapasäännöillä tai puuttuvalla tuomioiden täytäntöönpanolla	☐
Lainrikkomisiin liittyvän tutkinnan, syyttämisen ja rankaisemisen tehokkuuden rajoittaminen	☐
Muu	Täsmennä.

3. Mihin edellä 2 kohdassa esitetty väitetty oikeusvaltion periaatteiden rikkominen mielestäsi vaikuttaa?*

(Vastauksia voi olla useampi kuin yksi.)

Unionin talousarvion, mukaan lukien unionin talousarviosta taattavat lainat ja muut välineet, toteuttamisesta vastaavien viranomaisten asianmukaiseen toimintaan, erityisesti julkisia hankintoja tai avustusten myöntämistä koskevien menettelyjen yhteydessä	☐
Varainhoidon valvontaa, seurantaa ja tarkastuksia suorittavien viranomaisten asianmukaiseen toimintaan sekä tehokkaiden ja avointen varainhoito- ja vastuuvollisuusjärjestelmien asianmukaiseen toimintaan	☐
Tutkinta- ja syyttäviviranomaisten asianmukaiseen toimintaan, joka liittyy tutkinta- ja syytetoimiin sellaisten petosten, veropetokset mukaan lukien, tai lahjonta- tai muiden unionin oikeuden rikkomistapausten johdosta, jotka liittyvät unionin talousarvion toteuttamiseen tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen	☐
Tehokkaaseen ja riippumattomaan tuomioistuINVALVONTAAN, joka kohdistuu edellä mainittujen viranomaisten toimiin tai laiminlyönteihin	☐
Unionin talousarvion toteuttamiseen tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen liittyvien petosten, veropetokset mukaan lukien, tai lahjonta- tai muiden unionin oikeuden rikkomistapausten ehkäisemiseen ja rangaistusten määräämiseen niiden johdosta sekä tehokkaiden ja varoitettavien seuraamusten määräämiseen varojen saajille kansallisten tuomioistuinten tai hallintoviranomaisten toimesta	☐
Aiheettomasti maksettujen varojen takaisinperintään	☐
Tehokkaaseen ja oikea-aikaiseen yhteistyöhön OLAFin kanssa sen tutkinta- tai syytetoimissa, sovellettavien unionin säädösten nojalla ja vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti	☐
Tehokkaaseen ja oikea-aikaiseen yhteistyöhön EPPOn kanssa [edellyttäen, että asianomainen jäsenvaltio osallistuu siihen] sen tutkinta- tai syytetoimissa, sovellettavien unionin säädösten nojalla ja vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti	☐
Muihin tilanteisiin tai viranomaisten toimiin, jotka ovat merkityksellisiä unionin talousarvion moitteettoman varainhoidon tai unionin taloudellisten etujen suojaamisen kannalta.	☐

4. Mitkä kansalliset toimenpiteet tai käytännöt ovat mielestäsi ehdollisuusasetuksen mukaisia oikeusvaltion periaatteiden rikkomisia ja miksi?*

5. **Kuvaile ongelma ja ilmoita kantelua koskevat tosiseikat ja perusteet* (enintään 10 000 merkkiä):**

6. **Kuinka oikeusvaltion periaatteiden väitetty rikkominen vaikuttaa tai vakavasti uhkaa vaikuttaa riittävän suoraan unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen?**

6.1. Miten rikkominen vaikuttaa tai vakavasti uhkaa vaikuttaa unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen?

6.2. Onko kyseessä yksittäinen vai järjestelmällinen rikkominen? Täsmennä.

6.3. Ovatko vaikutukset unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen jo toteutuneet?

Jos kyllä, niin miten?

Jos eivät, kerro, miksi kyseessä on vakava uhka unionin talousarvion moitteettomalle varainhoidolle tai unionin taloudellisten etujen suojaamiselle:

Kuvauksessa on osoitettava riittävän suora yhteys väitetyjen rikkomisten ja niiden vaikutusten tai uhkien välillä, joita niistä aiheutuu unionin talousarvion moitteettomalle varainhoidolle tai unionin taloudellisten etujen suojaamiselle.

7. **Aikaisemmat toimet ongelman ratkaisemiseksi***

Oletko jo ryhtynyt kyseisessä EU-maassa toimiin ratkaistaksesi kantelussa esitetyn ongelman?*

JOS KYLLÄ, olivatko ne hallinnollisia toimia oikeudellisia toimia?

7.1 Täsmennä a) asian käsittelyyn osallistunut elin/viranomainen/tuomioistuin ja käsittelyn tuloksena tehdyn päätöksen tyyppi, b) muut toimet, joista olet tietoinen.

7.2 Onko kyseinen elin/viranomainen/tuomioistuin tehnyt kantelua koskevan päätöksen vai onko asian käsittely vielä kesken? Jos asian käsittely on kesken, milloin päätöstä voidaan odottaa?*

JOS ET, mistä syystä?

- Samaa aihetta koskeva toinen asia on jo käsiteltävänä kansallisessa tai EU:n tuomioistuimessa
- Ongelman osalta ei ole käytettävissä oikeussuojakeinoja
- Oikeussuojakeino on käytettävissä, mutta sen käyttö tulisi liian kalliiksi tai kestäisi liian kauan
- Toimenpiteisiin ryhtymisen määräaika on päättynyt
- Ei oikeutta turvautua oikeussuojakeinoon (ei lakisääteistä oikeutta saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi). Kerro syy, miksei:

- Ei oikeusapua/juristia
- En tiedä, mitä oikeussuojakeinoja on käytettävissä ongelmani ratkaisemiseen
- Muu syy – täsmennä:

8. **Oletko jo ottanut yhteyttä johonkin tämältyyppisiä ongelmia käsittelevään EU-toimielimeen? Jos olet, ilmoita tapauksen/kirjeenvaihdon viitenumerot:**

- Vetoamus Euroopan parlamentille – viite: .....
- Euroopan komissio – viite: .....
- Euroopan oikeusasiamies – viite: .....
- Muu – ilmoita toimielin tai elin, johon olet ottanut yhteyttä, (esim. SOLVIT-verkosto, FIN-NET, Euroopan kuluttajakeskus) ja kantelusi viitenumero

9. **Luettele kantelua tukevat asiakirjat ja muut todisteet, jotka voit pyydettäessä toimittaa komissiolle.**

 Älä lähetä mitään asiakirjoja tässä vaiheessa.

10. Henkilötiedot*

Annatko komissiolle luvan paljastaa henkilöllisyytesi, jos se ottaa yhteyttä kantelun kohteena olevan EU-maan viranomaisiin?

Kyllä En

 Vastauksesi ei vaikuta kantelun käsittelytapaan. Joissakin tapauksissa komission voi kuitenkin olla helpompi käsitellä kantelua, jos kantelun tekijä antaa luvan henkilöllisyytensä ilmoittamiseen.

LIITE III

Tiedot, jotka EU:n rahoituksen lopullisten saajien tai edunsaajien tekemien ilmoitusten olisi sisällettävä

Kun edunsaajat tai lopulliset varojen saajat ilmoittavat komissiolle ehdollisuusasetuksen 5 artiklan 2 kohdan mahdollisista rikkomisista, niiden olisi periaatteessa toimitettava seuraavat tiedot:

- Henkilöllisyys ja yhteystiedot ⁽¹⁾
- Mikä ohjelma/rahasto on kyseessä
- Tiedot ehdollisuusasetuksen 5 artiklan 2 kohdan väitetystä rikkomisesta
- Asiaan liittyvät asiakirjat (mukaan lukien todisteet siitä, että asianomainen lopullinen varojen saaja tai edunsaaja on tehnyt virallisen kantelun kyseisen jäsenvaltion asianomaiselle viranomaiselle, ja mahdollisesti saatavilla olevat tiedot ja asiakirjat kantelun lopputuloksesta).

⁽¹⁾ Kantelijan henkilöllisyyden ja hänen esittämänsä tiedot saa ilmoittaa asianomaiselle jäsenvaltiolle vain, jos kantelija antaa tähän ennakolta luvan. Tällöin on noudatettava muun muassa luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta 23 päivänä lokakuuta 2018 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2018/1725.